

**De Persgroep herschikt zichzelf: wat met de redacties?
Gemeenteraadsverkiezingen 2006:
hoofdredacteuren, burgemeesters en academici over pers en politiek
Verkiezingen in Congo: media onder vuur**

BELGIE-BELGIQUE

PB

8900 IEPER I

3/8/36

afgiftekantoor Ieper

En verder:

VVJ publiceert nieuw Vademecum Zelfstandigen, Aad van Maanen voelt zich thuis in Antwerpen, Marc Sleen mist Nero, en Marc Van Impe en Raymond De Craecker debatteren over de erkenningsprocedure voor beroepsjournalisten

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

Unie van Zelfstandige Ondernemers

AbW TdVKSŠ` VWWWVehS` 6W-agd S[ef

4VfVf, V[dVfVgdZaaXdVSVfVgd aVf abha YWV_!hfi

4VfVf

I W[UZf]W` Wi W\_ VSSd\_ [ efWehS` `SS_ zE[Ve#+(TW [] ZaaXdVSVfVgd
hS` LÄz\_ SYSl [ WZWVhWf[VWSSYe=? AZT'SVhS` G@,LAf WCG` [VfS` LVWfS` VYVA` Ž
VW V W H+&ž "" VVW b'SdVfS`+ž "" VWWH5;? ŽVWā fā VWVz6SSd_ WVeLÄz_ SYSl [W
ZVfYdafefVā` Wā W VET'SVhS` ZVf'S` VžE[Ve#++ TW [] fVWV] V[dVfVgd_ W]S W
Lā _ g` [Sf[Vž\_ ] TW `g ab laW` SSdW Vk` S_ [eLZWābha YWV]haadWVg` Uf[VWdVfVgd
ŽZaaXdVSVfVgd

6W [Vgi W[dVfVgdZaaXdVSVfVgd_aW[VāVf] eS` f[VLAz_ SYSl [VWW
`aYefV[VWk` S_ [V]TMādWYVāef[fā` VāV]T[ `WWW[Vgi W_ W]SŽW Lā _ g` [Sf[Vž
fVZ` a`āY[Vā` Wā\_ WāWVabf\_ S`W [eeW Vā [Y_ V[ZV[fVā V[eWV_ gefz4ahVW[V
LS`Z[āX[N` S`W [ `āabbVā VāS`e[V[dVfVgdLā \_ g` [Sf[VWV_ W]S]ZVfāS`W_ W]SŽW
Lā _ g` [Sf[VWV]hS` G@,LA Vā]g` V]YUāöd[V VāVž

;] laV]WV abha YWV_ WāV]Sd` Y]T[ `WWW dVSVf[VW [VV W]S]_ WVV agdž
` S[ef[V]h]gdē W V]Wf[V]VēV]T'SWV_ S]W_ !hfi_ WVV fāV]ā_ eYV[UZfV]eVāb_ W]Sž
W Lā _ g` [Sf[VWV\_ W] [ haad\_ S` SYW VfzEa_ _ [YV_ W]S_ WeW W agd S[efW
TV]W] W]` SSdZVēLZ[ f[V W]T'SWV W Lā \_ g` [Sf[VfS` adS` [eSf[VēS`e]B`SffVābSž
YS` VS aXV]VgdW V Xd Sf[V]V[V]V[eYVg]] [Yhaad]žā` Wā V Wāi [^WVSSdVfVW
hāfV]Tg]] TSdWV LādVfV Xd Sf[V]LW S` fdgi W bābSYS` VSžG[fVSSd/bSeeW W
g[fYShW]T[` W WCG@,LAž\_ [eeVā\_ fdVf W]VēV]f[eVā`hS` Vā` Wā V Wā]T[` W W
VW aUf[VWV S`e TSe]e haadW eāU]SS`ŽVā` a\_ [eLZW V]SdVWVēS\_ W`V] YzLa` Wā
dāV]f haadW [l[UZf [W]V]V W]VhS` a` Wā V Wā]S` \_ [N` abha YWV]g[fVSSd` [V
VaVdWVVi Vā]Wž

L[V]g Vāi Sf [16S` i [^] lWV]Y]SSYW [S^WV[eL]V] W]g]W [e_ S]W haad
WV [Xd_ W]V]V]V]žG]S` d[V]WV ab W]YaW`āa` W ab hW]S` eW W dg [fV]T[` W
W]V]S` Yd] eVādS` [eSf[V]haad V]ēS` V]YVā` Wā V Wāž

G]S` W]V]W]h]T]hWV]ā` fSUV]W]ab [N` 9E?`,"&'!+" (%% haadW]S]X]b]S]ž
? S]W]S` aā], dā` kžS` āa2g` [lāžV] XāhV]CG@,LA h] V]gāal abi i i ž] [lāžV

;] l[V_ W]V]S` YefW] Yg]f` SSdgi d[V]Uf[V]
? W]Lā`W]S]V]W]d]W]V]

Da` `k>S` `aa
6[dVfVgdZaaXdVSVfVgdG@,LAžā_ _ g` [Sf[V

UIT DE VVJ	5
ACTUEEL	
De Persgroep herschikt zichzelf – en wat met de redacties ?	6
VVJ actualiseert Vademecum Zelfstandigen,	7
AJP publiceert ‘Livre noir des journalistes indépendants’	8-9
Verkiezingen in Congo brachten slecht nieuws voor journalistiek	
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Aad van Maanen: Hollander met een Vlaamse ziel	10
DOSSIER: REGIO CENTRAAL	
Regiojournalistiek werd steeds beter, maar daarom niet dieper	11
Hoofredacteuren over het belang van de ‘regio’	12
En wat vinden burgemeesters van ons werk?	13
Gemeenteverkiezingen oktober 2006: laatste sprokkels	14
VVJ-oproep aan alle regionale correspondenten: sluit aan als lid!	14
SCHEEF BEKEKEN	15
ICONEN VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK	
Marc Sleen: ‘Nero schittert door zijn afwezigheid’	16-17-18
FORUM	
Jacques Vandersichel dringt aan op meer sérieux	19
DEBAT	
Marc Van Impe en Raymond De Cracker over de erkenningsprocedure voor zelfstandige beroepsjournalisten	20-21
DE DEADLINE VOORBIJ	22
ONDER EMBARGO	23

De BMW 3 Reeks Touring. Getekend naar uw evenbeeld.

BMW 3 Reeks

Touring

Echt rijplezier

Ontdek de BMW 3 Reeks Touring bij uw concessiehouder.

Corporate Communications BMW Group Belux

Christophe Weerts: Corporate Communications Manager

Patricia Maris: Press relations

03/890 97 09

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Kim DUCHATEAU
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

PUBLICITEITSREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

WAAKHOND OF PITBULL ?

De gemeenteraadsverkiezingen krijgen uitgebreid aandacht in alle media. De kranten bulken er bijna van uit. Met een vergrootglas buigen journalisten zich over alle Vlaamse steden, gemeenten, dorpen en gehuchten. Om de polsslag te voelen, een barometer te plaatsen of de kieskoorts te meten. Dat is een van de kerntaken van de pers: de waakhond spelen van de democratie. Mensen informeren over wat er vlak voor hun deur gebeurt. De burger laten zien dat goed besturen niet eenvoudig is. Alle partijen en alle standpunten aan bod laten komen. Dan kunnen de kiezers op 8 oktober een weloverwogen keuze maken.

De pers mag evenwel geen pitbull worden van de democratie. Door de verkiezingen voor te stellen als een leuk gezelschapsspelletje. Door zelf goede of slechte punten uit te delen, rapporten op te stellen of populariteitstests te houden. Want als dat niet helemaal correct gebeurt, lopen we het risico de verkiezingen te beïnvloeden. De pers is een toeschouwer op de tribune en mag niet gaan meespelen. De pers moet zich in heel Vlaanderen neutraal en onafhankelijk kunnen opstellen. Dat is geen gemakkelijke opgave. Maar het is een erecode die we met z'n allen in het achterhoofd moeten houden als we ons in de kiesstrijd storten.

Aan het maandenlang aanslepende conflict tussen Tony Mary, de Vlaamse regering en de raad van bestuur van de VRT is een dramatisch maar voorspelbaar einde gekomen. Niemand wint, iedereen verliest: Tony Mary, de Vlaamse regering en de VRT. Dat Mary een duidelijke visie had op waar hij met de openbare omroep naar toe wilde, ontkent niemand. Maar een goed manager van een overheidsinstelling moet over het nodige diplomatieke talent beschikken om zich overeind te houden in de politieke krabbenmand. En Vlaams minister van Media Bourgeois is er ook niet in geslaagd het conflict te beheersen. "Om ruzie te maken moet je met twee zijn", zei een bevoorrechte waarnemer.

De VRT kan puike prestaties voorleggen. Toch is dat niet de verdienste van Mary alleen. Wel van een heel directiecomité en van 2.700 medewerkers van radio en televisie. Soms wordt dat wel eventjes uit het oog verloren. De gescheurde bladzijde kan nu worden omgedraaid. Piet Van Roe zal ongetwijfeld de rust herstellen. Welke manager durft daarna de handschoenen opnemen om de assepoester van het Vlaamse medialandschap te leiden?

Marc Van de Looverbosch

Foto: Johan Van Cutsem

DE PERSGROEP VOERT FORSE INTERNE CONCENTRATIE DOOR

Pol Deltour

De NV's rond Het Laatste Nieuws en De Morgen worden opgedoekt en de directeur van De Morgen is zonder omwegen de laan uitgestuurd.

De Persgroep herschikt zichzelf. Voor de drie volle uitgeefdochters heeft dat verregaande consequenties: ze verdwijnen namelijk. Vanaf Nieuwjaar 2007 hebben dus enkel de geschiedenisboeken het nog over de NV Aurex (uitgever van *Het Laatste Nieuws / De Nieuwe Gazet*), de NV De Morgen en Magnet Magazines (uitgeefmaatschappij achter *Dag Allemaal*, *TV Familie*, *Joepie*, *Goed Gevoel*, *Genieten*, *Woef* etcetera).

In de plaats komt De Persgroep Publishing (DPP), een moloch die goed wordt voor een omzet van nagenoeg een kwart miljard euro en 870 personeelsleden. DPP zal worden geleid door een zeskoppig directiecomité, met Rudy Bertels (huidig directeur van Aurex/*Het Laatste Nieuws*) voorop.

De Persgroep-top stelt de operatie graag voor als pure business, ingegeven door de steeds scherpere concurrentie van 'nieuwe' media (internet en gratis kranten). Bovendien wordt zo ingespeeld op de verregaande synergieën die de VUM – sinds 12 september trouwens Corelio geheten – de voorbije jaren heeft doorgevoerd. De Persgroep beklemtoont daarbij dat in tegenstelling tot wat met de VUM/Corelio-kranten is gebeurd, aan de redactionele identiteit van de betrokken Persgroeptitels geenszins wordt geraakt.

Blijft dat door het opdoeken van de diverse business units even zoveel buffers tussen het centrale Persgroeppmanagement en de betrokken redacties wegvallen. Eenzelfde algemeen directeur (Bertels) stuurt straks én *Het Laatste Nieuws*, én *De Morgen* én alle Persgroep-magazines aan. Een en dezelfde directeur-uitgever (Jaak Smeets) krijgt alle "redactionele aangelegenheden" van de diverse titels onder zijn hoede – waarmee hij formeel bevestigd wordt in de rol van superhoofdredacteur die hij voorheen ook al had. Eén HR-directeur (Koen Clement, ex-Magnet) wordt bevoegd voor het personeelsbeleid van de volledige groep, en één commercieel directeur (Xavier Verellen, ex-Aurex) tekent voortaan voor de marketing en reclamecampagnes van alle titels.

Foto Bert Van den Broucke / PhotoNews

Christian Van Thillo, topman van De Persgroep, heeft het lot van zijn kranten meer dan ooit in handen.

Redactiestatuten

De personeelsdelegaties van VVJ en vakbonden zitten alleszins met hopen vragen. Hoever reikt de rol van 'directeur-uitgever' Jaak Smeets? En hoever ziet De Persgroep-top mogelijke redactionele synergieën gaan, die puur zakelijk gezien de groep enorm zouden kunnen doen knippen in de kostenstructuur? Wat voor impact heeft de operatie trouwens op de arbeidspositie van de journalisten en redactiemedewerkers, zoals nu nog geregeld in verschillende cao's? Worden de journalisten van *De Morgen* opgetrokken tot de loon- en werkvoorwaarden van hun collega's van *Het Laatste Nieuws*, of wordt er misschien gedacht aan een nivellering naar onderen toe?

Vooral voor *De Morgen* dreigt de operatie lelijke wonden te slaan. De krant past met haar eigen identiteit en profiel het minste in De Persgroeppcultuur. Dat uitgerekend de directeur van *De Morgen*, Wim

Coessens, de bons kreeg, versterkt die indruk alleen maar. "Ondanks Wims uitstekende capaciteiten", dixit Van Thillo in *De Morgen*, was er voor hem geen plaats in het nieuwe DPP-management. Het resultaat is hoe dan ook dat behalve de structurele buffer van de NV *De Morgen*, ook de persoonlijke buffer van een eigen directeur tussen 'Kobbegem' en de Brusselse Arduinkaai verdwijnt.

Bij *De Morgen* wordt dan ook ingezien dat de tijd meer dan rijp is voor een stevig redactiestatuut, dat de onafhankelijkheid van de redactie maximaal vrijwaart. *De Morgen* beschikt op dit moment wel over een document, maar dat is verouderd en bleef de voorbije jaren dode letter. Hoofdredacteur Yves Desmet lanceerde een voorstel voor een nieuw redactiestatuut, maar dat is nog op talloze punten voor verbetering vatbaar.

Christian Van Thillo, gedelegeerd bestuurder van De Persgroep, eigende zich in een lang gesprek met *De Morgen* alvast het recht toe zich te mogen mengen in "het hoe van het kranten maken". Wat er 's anderendaags effectief in de krant verschijnt, zou het monopolie van de redactie blijven...

HERWERKT VVJ-VADEMECUM EN AJP-ZWARTBOEK AANZET NIEUWE CAMPAGNE FREELANCERS *Ivan Declercq*

Het 'Vademecum voor Zelfstandige Journalisten' dat de VVJ eind 2003 publiceerde, is geactualiseerd en kan online worden geraadpleegd door de VVJ-leden. De Franstalige zustervereniging AJP van haar kant maakte een Zwartboek over freelancers.

Voorals beginnende freelancejournalisten blijken heel wat aan het VVJ-handboek te hebben. Maar ook oudere journalisten, die zijn afgedankt of met brugpensioen gestuurd, weten graag wat hun mogelijkheden zijn om journalistiek bezig te blijven. Omdat de wetgeving per definitie een dynamisch gegeven is, bleek een update van het vademecum zich op te dringen. In tegenstelling tot de eerste versie, is deze update alleen toegankelijk voor leden van de VVJ. Sinds begin 2006 kunnen immers ook persmedewerkers – journalisten in nevenberoep – lid worden van de VVJ, zodat ook die groep desgewenst vlot toegang kan hebben tot het nieuwe vademecum. Dat biedt online de mogelijkheid om via trefwoorden zaken op te zoeken en daarnaast ook snel te navigeren naar de gewenste informatie.

Uiteraard blijft de VVJ – via haar adviseur voor zelfstandige journalisten – daarnaast individuele informatie bieden, ook aan mensen die overwegen in het journalistieke vak te stappen en bijgevolg nog geen lid kunnen zijn van de VVJ.

U vindt het Vademecum Zelfstandige Journalisten 2006-2007 op onze website: www.journalist.be.

Zwartboek

Met de uitgave van een 'Zwartboek van zelfstandige journalisten' is ook de AJP – de Franstalige tegenhanger van de VVJ – een campagne begonnen om de wantoestanden aan te klagen waarin freelancers vaak moeten werken. Ook wordt bekeken hoe – in samenwerking met de VVJ – aan een structurele verbetering kan worden gewerkt.

Met de campagne wil de beroepsfederatie komen tot een beter beroepsstatuut, evenwichtige tarieven in alle media en een beter sociaal en fiscaal statuut voor de freelancer. De AJP doet ook een oproep tot jongeren om niet langer te kiezen voor een studie die tot journalistiek leidt, omdat het aantal arbeidsplaatsen maar een fractie is van het aantal jongeren dat jaarlijks afstudeert aan de universiteiten en de hogescholen. In Franstalig België zijn er dat 350 per jaar, alleen al voor specifiek journalistieke opleidingen.

In *Le Livre Noir des journalistes indépendants* getuigen Franstalige journalisten van wantoestanden inzake tarieven, het gebrek aan respect waarmee ze zijn geconfronteerd en de preciaire sociale en fiscale situatie waarin ze zich bevinden. Ruim 100 zelfstandige Franstalige journalisten hebben – anonimiteit gegarandeerd – inzage gegeven in de manier waarop en hoeveel (lees: hoe weinig) ze worden betaald.

Samen met de VVJ zal de AJP nu bekijken wat kan worden gedaan bij de politieke instanties – de ministers van Middenstand, Media, Sociale Zaken, Werk, Financiën – om de situatie te verbeteren. Gedacht wordt onder meer aan de introductie van een label dat uitgeverij nodig zouden hebben om perssteun te ontvangen en omroepen om een uitzendinglicentie te verkrijgen. Ook het sociale

statuut van de freelancer moet – in het licht van de getuigenissen in het zwartboek – worden herbekeken.

Meer over het zwartboek en over de campagne: www.pigistepaspigeon.be.

Cartoon uit 'Le Livre Noir des Journalistes Indépendants'

Uitgeverij Van In, gevestigd in Wommelgem, is een toonaangevende educatieve uitgeverij in België. Dankzij de inzet van een tachtigtal enthousiaste werknemers en talloze gedreven auteurs kunnen we boeiende, moderne en kwalitatief hoogstaande leermiddelen aanreiken voor het basis- en het secundair onderwijs.

Met het oog op verdere ontwikkeling van haar portfolio zoekt onze business unit basisonderwijs een dynamische

HOOFDREDACTEUR KINDERMEDIA M/V

In overleg met de portfoliomanager, vertaalt de hoofdredacteur de concepten voor nieuwe uitgaven in aantrekkelijke en marktgerichte folio- en multimediatproducten. Voor bestaande uitgaven is hij verantwoordelijk voor de bewaking van het concept en het beheer van het realisatietraject van elk product.

Functie-inhoud

Je

- zorgt ervoor dat de verschillende publicaties tijdig en conform het gedefinieerde concept worden gerealiseerd. Je bent dus verantwoordelijk voor de creatie van de content (woord en beeld) en stuurt hiervoor diverse externe medewerkers aan
- bouwt een netwerk van externe medewerkers op (redactie, vormgeving, beeldredactie, ...) en beheert dit met het oog op continuïteit
- stuurt de (externe) medewerkers in het realisatieproces aan
- verder lever je een bijdrage aan de ontwikkeling van het portfolio van kindermidia en een toekomstgerichte visie op de portfolio in het algemeen

Profiel

- vanuit al dan niet professionele ervaring heb je een goed inzicht in het ontwikkelingsniveau en de interesses van kinderen
- je hebt ervaring of minstens affiniteit met het uitgeven van periodieken
- je bent een goede organisator met oog voor planning en deadlines
- je bezit sterke communicatieve vaardigheden, zowel mondeling als schriftelijk
- je bent een teamwerker en kan externe medewerkers adequaat aansturen
- creativiteit en stressbestendigheid zijn voor jou een evidentie
- enige affiniteit met het onderwijs is meegenomen

Aanbod

Wij bieden een functie met heel wat uitdagingen binnen een groeiend team, verbonden aan een motiverende verloning, overeenkomstig uw achtergrond en ervaring.

Prikkelt dit uw interesse ?

Reageer dan t.a.v. Karin Cuyppers, Manager Human Resources, e-mail hrm@vanin.be.

Verkiezingen in Congo

'PLUME BRISEE, COUP CONTRE LA DEMOCRATIE'

Guy Poppe

Grimmig en gewelddadig is de verkiezingscampagne in Congo geweest de laatste weken voor 30 juli. Dat is tot uiting gekomen in de manier waarop politici met de media zijn omgegaan.

Het orgelpunt hebben we op 27 juli meegemaakt, drie dagen voor de historische stembusslag. Terwijl we voor zijn slotmeeting in het stadion Tata Rafaël in Kinshasa op vice-president Bemba staan te wachten, horen we buiten schoten en zien we rookpluimen opstijgen. Pas achteraf kunnen we de draagwijdte van de gebeurtenissen inschatten. Bemba is te voet van de luchthaven aan komen lopen en heeft van die tocht een soort intrede van de gladiatoren gemaakt, een spoor van vernieling nalatend. Zijn aanhang, die donderdag bestaande uit de onderklasse in Kinshasa en een flink pak shegue, straatkinderen, hebben enkele gebouwen grondig aangepakt. Zo hebben ze de kantoren van de HAM, de *Haute Autorité des Médias*, in brand gestoken, de inboedel kort en klein geslagen en de dossiers op straat gegooid.

De HAM is opgericht om tijdens de overgang naar democratie in Congo het optreden van de media te bewaken. Ze heeft geprobeerd om die taak zo goed en zo kwaad als het kon te vervullen. Met als klap op de vuurpijl de maatregelen die ze op 18 mei uitvaardigde. De HAM schorst op die dag de programmadirecteuren van één van Bemba's televisiestations, *Canal Congo Télévision (CCTV)*, en verbiedt tijdelijk een politieke uitzending op dat net. Een identiek verbod geldt een maand lang voor alle politieke programma's op *Molière Télévision*, waarvan een zakenman die bij president Kabila aanleunt eigenaar is.

HAM-voorzitter Mutinga noemt man en paard. "De politieke leiders (*de president en de vier vice-presidenten*) misbruiken de media", zo motiveert hij zijn beslissing. "Ze demoniseren elkaar met verwijten als 'kannibaal' aan Bemba's adres, en 'vreemdeling' aan dat van Kabila. Vuilbekkerij." De HAM gaat die dag een heuse krachtmeting aan met de twee protagonisten van de Congolese politiek.

Geplunder en vermoord

De HAM moest wel ingrijpen, als je nagaat wat er de weken daarvoor aan incidenten met de media te noteren valt. Een kleine opsomming. Bemba's station stoort de uitzendingen van de gemeenschapsradio's in Midden-Kasaï. Twee krantendirecteuren, van *l'Eclaireur* en *La Tolérance*, gaan voor weken de gevangenis in en komen pas vrij na een interventie van *Reporters Sans Frontières* bij Kabila himself. Leden van de presidentiële wacht slaan in Kisangani een journalist van *Radio Okapi*, de radio van de Uno-blauwhelmen, bont en blauw. In Lubumbashi ontvoeren en beroven militairen een reporter van de openbare omroep. In Butembo, in Noord-Kivu, slaan gewapende overvallers een plaatselijke studio kort en klein. Een groep vermeende agenten valt zonder enig bevelschrift de redactie van *Radio Télévision Message de Vie*

in Kinshasa binnen en plundert er het materiaal.

De intimidatie stopt niet na de ingreep van de HAM. Met als triest dieptepunt, op 8 juli om 2 uur 's ochtends, de moord op journalist Bapuwa Muamba in zijn huis in Matete, een wijk in Kinshasa. Drie gewapende mannen dringen langs achter zijn *parcelle* binnen. Muamba's neef kan nog net over de muur kruipen en het verhaal navertellen. Maar zijn oom, 64, overleeft de overval niet. De boeven nemen zijn gsm als buit mee. Muamba, pas een klein jaar terug in Congo na een carrière bij *Jeune Afrique Economie*, had de dag voordien een scherp artikel in de krant *Le Phare* geschreven. Daarin stelt hij vragen bij de vermeende staatsgreep die in de loop van mei vrijdeld is. Maar of dat het motief is voor de moord, is niet zeker.

Ook de moord op Franck Ngyke blijft onopgehelderd. Hij is de ochtend van 3 november 2005 vermoord, als hij zijn *parcelle* in Mombele, een andere wijk in Kinshasa, binnenrijdt. Hij heeft net een artikel afgewerkt op de redactie van *La Référence Plus*, de krant waar hij voor de politieke rubriek instaat. Op 12 juli zijn de verdachten – drie militairen – wel opgeroepen voor een eerste zitting van de militaire rechtbank, maar het onderzoek laat pertinente vragen onbeantwoord.

Corrupte toestanden

"*Une plume brisée est un coup contre la démocratie*", staat er op het spandoek dat confraters van Franck in een stille mars meedragen. Gelijk hebben ze. Maar Franck Ngyke was niet zomaar een pennenridder. Hij was hoofdzakelijk met andere dingen bezig, die met journalistiek geen uitstaans hebben. Hij was dik met twee topfiguren uit de omgeving van Kabila, allebei zoals hijzelf afkomstig uit de provincie Bandundu. Zo fungeerde hij informeel als communicatieadviseur van minister van Binnenlandse Zaken Mbemba. Die functie vervulde hij ook voor oud-minister van Arbeid Lukiana, adjunct-secretaris-generaal van Kabila's politieke formatie. Zij vecht met Mbemba een verbeterde strijd uit om het bij de verkiezingen tot de *numero uno* van Bandundu te schoppen. Met haar heeft Ngyke enkele uren voor zijn dood een afspraak. Hij wil de zaak bepleiten van de bestuurder van de *Sucrière de Kwilu-Ngongo*, die een audit team op zijn suikerfabriek neer heeft zien strijken en haar hulp inroept.

Kortom, Franck Ngyke leefde niet van zijn pen. Het affairisme en de corrupte toestanden in de hoogste kringen kunnen het kader vormen voor de moord, zowel als zijn rol binnen de politieke machtsstrijd die zich in Congo afspeelt. Evenmin als bij de moord op Muamba in juli is het duidelijk wat precies de beweegredenen waren voor die op Ngyke in november. Maar jammer genoeg is de zaak-Ngyke een schoolvoorbeeld van hoe het vaak in de Congolese mediawereld toegaat.

Zoals de intimidatie, de propagandaslag en de verspreiding van verwrongen informatie en haatberichten niet stoppen, zo houdt ook de HAM niet op maatregelen te nemen. Half juli schorst ze in Gbadolite voor een week de uitzendingen van *Radio Liberté*, Bemba's radiostation. Als ik 's anderendaags, bij een bezoek aan *Radio Liberté* in Gemena, Crispin Malula daarover interpelleer, moet hij lachen. "Je begrijpt wat de inzet is van de verkiezingen", is zijn verklaring voor de misstap van zijn collega in Gbadolite.

Elk zijn tv-station

"*A chaque candidat sa télé* », kopte *Journal du Citoyen* onlangs, een katern met onafhankelijke verkiezingsinformatie dat de kranten aangeboden krijgen en geschreven is door Congolese journalisten. En of elke kandidaat zijn eigen tv-station bezit! Televisie is big business en wie in Congo in de politiek zit, gebruikt die positie als vanzelfsprekend om zich in zaken te begeven. Janet Kabila, de tweelingzus van de president, staat mee aan de wieg van *Digital Congo*. Bemba staan zoals gezegd *Radio Liberté* ter beschikking en twee televisienetten, CCTV en *Canal Kin Télévision*. Boks daar, HAM zijnde, maar tegenop, tegen die vermenging van politiek en pers.

Op 20 augustus, de dag dat de uitslag van de presidentsverkiezingen officieel bekend raakt en het zeker is dat Kabila en Bemba het in een tweede ronde tegen elkaar uit moeten vechten, blijkt hoe zwak de HAM is en hoe zelfverzekerd de politieke klasse haar gang gaat. Op Bemba's tv-stations halen ze nog maar eens de insinuaties boven over Kabila's vermeende Rwandese afkomst. 's Anderendaags sluit de minister van Informatie hun signaal af. De presidentiële wacht omsingelt de zendantenne.

De HAM heeft niets in de pap te brokken en is buitenspel gezet. Toch blijft voorzitter Mutinga niet bij de pakken zitten. Het Rwandascenario van 1994 indachtig, waar een haatradio als *Radio Mille Collines* mee aan de basis gelegen heeft van de genocide, brengt hij de belangrijkste mediaspelers bij elkaar. Op 26 augustus ondertekenen ze tijdens een plechtige ceremonie een pact: voortaan eerbiedigen ze de journalistieke

deontologie in hun verkiezingsberichtgeving.

Philippe Deboeck van *Le Soir*, die het laatste jaar in Kinshasa gewerkt heeft bij de *Journal du Citoyen*, maakt volgende analyse: "De HAM probeert wel om gendarme te spelen, maar dat is niet gemakkelijk omdat de belangen zo groot zijn. Ze werkt bijvoorbeeld met mensen van verschillende partijen, die verschillende vice-presidenten vertegenwoordigen. Het is ook een kwestie van middelen natuurlijk. De HAM heeft er wel maar misschien niet genoeg, en bovendien komen de middelen voor het ogenblik van het buitenland en niet van de regering."

De internationale gemeenschap stelde de regering voor om de miljoenen dollar waarborg die de verkiezingskandidaten dienden te storten als werkingskredieten voor de HAM te bestemmen, maar daarop kwam het flegmatieke antwoord dat het geld spoorloos is!

Geen scheldpartijen

Twee dagen na de ondertekening van het pact stuurt *Journalistes en Danger* een alarmerend bericht de wereld in. Een stuk of tien journalisten en andere medewerkers van Bemba's CCTV maken gewag van gewapende aanvallen op hun persoon en doodsb bedreigingen aan de telefoon. Ze voelen zich verplicht om onder te duiken. *Journalistes en Danger* is een groep verdienstelijke Congolese journalisten die – onder meer door de zaak-Ngyke warm te houden – aangetoond heeft dat niet iedereen in de media slippendrager van het gezag hoeft te zijn.

En er zijn nog hoopgevende signalen op te vangen in het Congolese medialandschap. In Bwamanda, in het Evenaarswoud, ga ik op bezoek bij *Radio Lendisa*. Een plaatselijk station met programma's over maatschappelijke problemen als ontwikkeling, gezondheid én politiek, maar kandidaten voor de microfoon brengen doet het niet. "Scheldpartijen hoeven we bij Lendisa niet", zegt initiatiefnemer Abbé Christophe. In de uren dat ze niet in de ether zijn, neemt Lendisa *Radio Okapi* van de blauwhelmen over. Er zijn in Congo 223 radio's in de lucht, maar lang niet allemaal doen ze aan dezelfde kwaliteitsbewaking als Lendisa.

De HAM doet verdienstelijke pogingen maar moet vaststellen dat er in Congo geen echt onafhankelijke pers bestaat. Kan het ook anders? Een samenleving heeft de media die ze verdient. Dat is in Congo niet anders. Het politieke landschap nodigt er uit tot dociliteit en broodschrifverij, beate propaganda en soms meedogenloze intimidatie, niet tot uitmuntendheid in de journalistiek. Zeker niet nu de toekomst van de politieke klasse op het spel staat en de verkiezingen uit moeten maken wie er de controle over Congo's onmetelijke rijkdommen verwerft.

(Foto Marti Woals - Memiso)

VRT-cameraploeg bezoekt *Radio Liberté* – het station van Jean-Pierre Bemba – in Bunia.

Mens achter het nieuws

DE VLAAMSE ZIEL VAN 'HOLLANDER' AAD VAN MAANEN

Jan Backx

Er gaat een aanstekelijke goedgemutsheid uit van Aad Van Maanen (64). Met zijn Hollandse tongval, wilde haardos en brede grijns zou het Koninklijk Jeugdtheater hem meteen kunnen typecasten als de vriendelijke tovenaar. Zijn journalistieke loopbaan bracht Aad door bij agentschappen: eerst UPI, gevolgd door bijna drie decennia Belga. Tot daar voor hem in 2000 abrupt het doek viel. Nu timmert Aad aan de weg als bestuurslid van de VVJ Antwerpen-Limburg. Een babbel over de stiel, het 'migrant' zijn en Van Maanens verscholen passies: schaken én baseball.

De wieg van Aad stond in het platgebombardeerde Rotterdam. Pa was hoofdbestuurder van de socialistische Arbeiders Jeugd Centrale en werd in die hoedanigheid tijdelijk opgepakt door de bezetter. "Toen ik geboren werd, zat vader opgesloten in het kamp van Vught", vertelt Aad. "Om hem een idee te geven van de kersverse aanwinst, maakte een oom-vakfotograaf een kiekje van mij, dat werd afgedrukt als ansichtkaart. Daar had de censuur in Vught gelukkig geen moeite mee."

Begin de jaren '50 verhuisde het gezin Van Maanen naar IJmuiden. Aad: "Ik ging Engels studeren aan de Amsterdamse universiteit. Maar toen ik als finaliteit het leraarschap op me zag afstormen, knapte ik af. De wereld was toch zoveel boeiender. Om te beginnen mijn tweede hobby: baseball... Ik was pitcher bij Rooswijk, stak hun clubblad in mekaar en maakte baseballverslagen voor het *Haarlems Dagblad*."

"Links en rechts werkte ik wat, maar op mijn 27ste zag ik de advertentie die mijn verdere loopbaan zou bepalen: UPI zocht journalisten-vertalers voor zijn agentschap in Den Haag. Journalistiek én Engels in één job, een droom! Ik en Marga, een Amsterdamse, kregen trouwplannen. Maar de woningnood heerste nog volop in Nederland en zo klonk het bericht dat UPI in 1970 van Den Haag zou verhuizen naar Brussel ons als muziek in de oren. De huwelijksreis werd hoogst origineel: wij op huizenjacht in jullie hoofdstad! We bouwden ons nestje eerst in Laken maar verhuisden al snel naar het voor ons gezelliger Antwerpen-Berchem. In 1972 stopte UPI met zijn vertaaldienst en moest ik uitkijken naar iets anders."

Is daar de 'Belga-man' geboren? "Jawel, en ik zou er bijna 30 jaar blijven. Eerst twee decennia deskwerk, met een specialisatie als NAVO-correspondent. Zo mocht ik af en toe op reis: Reykjavik, Californië, New York. Met Wilfried Martens

Aad van Maanen: 'Ik zie een angstwekkend verloop van jongens en meisjes.' (Foto Marga van Maanen)

verzeilde ik zelfs in China. Een agentschapmedewerker moet kurkdroog en neutraal berichten. Gelukkig had ik een uitlaatklep. Frans Van Erps liet me in *De Nieuwe Gids* jarenlang Wetstraat-cursiefjes schrijven onder het pseudoniem Pol Prater."

Uiteindelijk kwam hij ook professioneel in Antwerpen terecht. "Het was een combinatie van factoren. Ik had na 20 jaar internationaal nieuws wel een *déjà vu*-gevoel. En in Antwerpen was plaatselijk Belga-verslaggever Wim Loos plots overleden, amper 50 jaar oud. Zo vormde ik samen met Jos Stevens het Antwerpse Belga-team: hij de haven, ik de politiek. Ik werd in het Bob Cools-tijdperk gearacheteerd en beleefde de opmars van het Vlaams Blok. Goed en wel ingewerkt was het al feest: 1993, Antwerpen werd culturele hoofdstad van Europa."

Tot in 2000 de Antwerpse Belga-tandem Aad-Jos abrupt werd uitgerangeerd met een brugpensioen. "Tja, ik had me mijn *fin de carrière* wel anders voorgesteld. Een citaat van auteur en schaakmeester Hein Donner vatte mijn emoties van toen goed samen: "*Soms is een gebrek aan rancune ook niet goed.*" Ik had ruim een jaar nodig om journalistiek wegwijs te worden in Antwerpen. En nu zie ik een angstwekkend verloop van jongens en meisjes, die weliswaar driftig noteren op persconferenties, maar die vrijwel niets kunnen toetsen aan ervaring."

Maar zijn 'migratie avant la lettre' heeft hij al bij al goed verwerkt? Aad van Maanen: "Ik ben geëvolueerd naar een Vlaming met een Nederlands paspoort. De Antwerpse burgervader Bob Cools treiterde me graag met mijn Hollandse tongval. Ooit kon ik prachtig revanche nemen. Bob had op het *schoon verdiep* zijn meest sonore Nederlands bovengedaald, voor de aankondiging van een bezoek van het Rotterdamse college van burgemeester en wethouders. Nadien vroeg ik hem in de coulissen waarom hij in hemelsnaam Rotterdammers had toegesproken in een rare mengeling van Haags en Amsterdams."

Tot slot, waaruit put zestiger Aad nu zijn grootste vreugde? "Lezen, een partijtje schaak én baseballsupporter zijn voor mijn zoon Alwin. Die was pitcher in de Belgische nationale ploeg en speelt nu op topniveau in eerste afdeling, bij de Antwerp Eagles."

Ik wist dat er iets van een tovenaar in Aad moet schuilen...

DE STAAT VAN DE LOKALE PERS

De gemeentelijke en provinciale verkiezingen van 8 oktober komen razendsnel dichterbij, en traditioneel gaan alle redacties dan extra leunen op hun lokale correspondenten. Wat is de staat van de regionale journalistiek in Vlaanderen? De Journalist ging praten met bevoorrechte waarnemers, hoofdredacteuren en burgemeesters. "De regiojournalistiek is de jongste decennia zowel in kwantiteit als kwaliteit toegenomen. Maar een tekort aan diepgang blijft er wel."

Luc Vanheerentals

Jos Huypens is docent communicatiewetenschappen aan de Antwerpse universiteit en heeft zelf een rijk verleden in de perswereld. Volgens hem heeft regionale journalistiek in de voorbije decennia een enorme ontwikkeling gekend. Dat heeft te maken met de technologische innovaties op het vlak van radio, tv en internet. "Maar ook bij gedrukte media is de uitbreiding een feit, want zij kunnen vandaag in vergelijking met vroeger al op een veel kleinere oplage rendabel zijn. Uitgevers hebben bovendien begrepen dat het publiek voluit aandacht wenst voor regionaal nieuws."

Parallel hiermee is ook de kwaliteit van de regiojournalistiek sterk verbeterd. Jos Huypens: "Er zijn nu in de regio's veel meer professionele journalisten aan de slag dan vroeger, wat de kwaliteit ten goede is gekomen."

Volgens Huypens wijst onderzoek uit dat de beroepstevredenheid bij regiojournalisten veel groter is dan die bij hun collega's die op een centrale redactie werken, en dit ondanks het feit dat ze veel meer uren werken. "Journalisten op een lokale redactie zijn veel langer aan het werk dan die op een centrale redactie, omdat ze als er iets gebeurt vaak niet kunnen terugvallen op iemand anders. Maar doorgaans vinden ze dat niet erg omdat ze dit werk heel graag doen en er ook meer bezeten door zijn."

Uit onderzoek blijkt verder dat regiojournalisten veel meer geïntegreerd en geëngageerd zijn in hun werkingsgebied dan hun collega's op een centrale redactie. Ze zien de invulling van hun job ook meer als 'opvoedend', dan als controlerend of bewakend. Jos Huypens: "Werken in een kleinere entiteit is journalistiek enerzijds makkelijker, maar aan de andere kant ondervindt men meer sociale hindernissen. Burgemeesters en andere prominenten durven de betrokkene immers makkelijker persoonlijk te interpellieren als hij iets schreef dat hen niet aanstond. Omgekeerd hebben lokale journalisten meer de neiging om zelf voor politicus te spelen. Dat is iets waarvoor ze zich absoluut moeten hoeden."

Te weinig debat

Niet iedereen is even overtuigd van de kwaliteit van de lokale verslaggeving. Filip De Rynck, hoogleraar bestuurskunde aan de Hogeschool Gent, ergert zich aan de toenemende oppervlakkigheid in de lokale journalistiek. "Vroeger had je duidelijk meer diepgravende en onafhankelijke journalistiek", zegt De Rynck. "Denk aan de kritische stadskranten in de meeste van onze steden. Momenteel is er bijna nog enkel aandacht voor evenementen of concrete beslissingen, terwijl een structurele analyse over bijvoorbeeld de ruimtelijke ordening achterwege blijft. Lokale media dragen zo te weinig bij tot het debat in de stad. Men maakt verslag en daarmee houdt het op."

Die gang van zaken is ook nadelig voor de relatie tussen de burger en het bestuur. Filip De Rynck: "Typisch zijn de oppervlakkige referendumvraagjes waarmee *Het Nieuwsblad* nu uitpakt. De

man in de straat wordt uitgenodigd om zich als klant op te stellen en zijn eisen naar voren te brengen. Terwijl besturen toch een veel complexer gegeven is, en politici ook verondersteld worden om keuzes te maken op lange termijn."

De Rynck legt de verantwoordelijkheid niet enkel bij de media. "Ook in de politiek wordt het meer en meer mondgemeen om de burger als een soort klant te zien, want het is vooral op die manier dat men denkt te kunnen scoren. Het gevaar voor populisme is daarmee bijzonder groot." De Gentse hoogleraar vermoedt dat vele journalisten door hun werkomstandigheden ook niet meer de ruimte, tijd en rust gegund wordt om aan een dossier diepgravend te werken. "Gelukkig vind je her en der op de nationale pagina's wel nog kwalitatieve stukken over regionale problemen."

En ook de Leuvense emeritus hoogleraar pedagogie Walter Leirman toont zich wat ontgoocheld, in het bijzonder over de evolutie van de regionale tv's. Zelf stond hij in het begin van de jaren '90 aan de wieg van de Leuvense ROB-tv. Daarbij had Leirman een geëngageerd project voor ogen. "Op het vlak van informatie en technologie boeren de regiozenders behoorlijk goed", analyseert hij. "Maar van het stimuleren van het lokale debat of het diepgaand kritisch aansnijden van lokale kwesties is weinig of niets van terechtgekomen. Deze zenders missen de canvasdimensie."

Dat de media zich weinig kritisch opstellen tegenover de gang van zaken in hun regio heeft volgens Leirman deels te maken met het feit "dat de lokale politiek zich in de beheersorganen nestelde". "Het is ook een feit dat zenders die moeten werken met reclamemiddelen doorgaans een beetje braver zijn dan wie met publieke middelen kan werken."

Jos Huypens van zijn kant relativeert. "Dat het allemaal niet kritisch of analytisch genoeg is gaat evengoed op voor de algemene journalistiek", zegt hij. "Het moet allemaal snel gaan en liefst leuk zijn. Dat is niet typisch voor de regiojournalistiek."

LUCRADEMAKERS (GVA): 'REGIONIEUWS IS CORE-BUSINESS'

(Foto Maftrise)

Luc Rademakers

Gazet van Antwerpen is zich goed bewust van de grote vraag van de lezer naar regionaal nieuws. "Het is voor onze krant altijd de absolute core-business geweest", zegt hoofdredacteur Luc Rademakers. "En dat zal ook zo blijven. Uit eigen onderzoek blijkt dat de lezer regionieuws belangrijk vindt, althans voor zover het past in een Vlaamse context. Er zijn en blijven natuurlijk gradaties, er moeten wel degelijk voldoende mensen geïnteresseerd zijn in een bepaald nieuws. Blijft dat op de regionale pagina's nieuws mogelijk is dat vooral heel interessant is voor een kleine gemeenschap."

Gazet van Antwerpen brengt regionaal nieuws over een gebied dat zich uitstrekt van Sint-Niklaas tot Leuven en van Turnhout tot Klein-Brabant. Luc Rademakers: "De stad Antwerpen heeft natuurlijk haar magnetische aantrekkingskracht, en daar wordt dan ook meer aandacht aan besteed."

Dagelijks is het regionale nieuws in de *GVA* goed voor minstens 12 bladzijden. Het nieuws wordt aangeleverd door honderden medewerkers. In bepaalde regio's heeft de krant hiervoor ook mensen vast in dienst. (LV)

HANS DERIDDER (HLN): '92 PROCENT WIL REGIONAAL NIEUWS NIET MISSEN'

(Foto Karim Ibourki/PhotoNews)

"Voor 92 procent van onze dagelijkse lezers is het regionale nieuws iets wat ze absoluut niet willen missen." Dat leidt Hans Deridder, adjunct-hoofdredacteur van *Het Laatste Nieuws*, af uit een bevraging die zijn krant organiseerde.

Deridder: "Dit nieuws is voor

hen duidelijk een belangrijke reden om een dagblad te kiezen. De lezer moet in de krant bijvoorbeeld het verhaal kunnen lezen van de politie-, zieken- of brandweerwag die met een zwaailicht door zijn straat reed."

Het Laatste Nieuws volgt in de Vlaamse en Brusselse gemeenten het politieke leven, de faits divers, het verenigingsleven en het sportgebeuren dan ook op de voet. Om dat alles te kunnen coveren, heeft de krant voor haar 18 regionale edities in totaal 31 personen vast in dienst. Hans Deridder: "Met de sport erbij werken we daarenboven samen met circa 300 regionale correspondenten. Daar zijn zowel fulltime freelancers bij als mensen die daarnaast nog een hoofdberoep hebben."

Overigens komt het lokale nieuws niet enkel op de regionale edities terecht. "Dagelijks drukken we 5 tot 10 regionale berichten af op de nationale pagina's omdat ze een mooi verhaal opleveren." (LV)

YVES DESMET (DM): 'VOORAL AANDACHT VOOR CENTRUMSTEDEN'

(Foto Maftrise)

Yves Desmet

De Morgen heeft wat regionaal nieuws betreft vooral aandacht voor wat gebeurt in centrumsteden. "Dat zijn dan in de eerste plaats Antwerpen, Gent en Brussel", zegt Yves Desmet, algemeen hoofdredacteur. "De belangrijkste dingen die daar gebeuren proberen we aan bod te laten komen. Het moet daarbij gaan

over maatschappelijk relevante en lokaaloverschrijdende items die niet-inwoners ook kunnen interesseren. Alle thema's die met de stedelijke problematiek te maken hebben kunnen aan bod komen, denk aan mobiliteit, cultuur, globale politiek en het omgaan met samenlevingsproblemen."

De krant covert dit nieuws vooral met eigen mensen. Desmet: "Op dit ogenblik is er enkel nog in Limburg een freelancer aan het werk. We hebben op de redactie immers zelf mensen met een achtergrond als freelancer in een bepaalde regio. Die bleken zo goed dat we ze ondertussen vast in dienst hebben genomen. Vanuit hun positie op de vaste redactie houden ze nu hun vroegere regio in het oog." (LV)

PETER VANDERMEERSCH (CORELIO): 'KWALITEIT LOKALE JOURNALISTIEK CRUCIAAL'

(Foto Raphael Demareel/PhotoNews)

Peter Vandermeersch

"De strijd voor de meest populaire krant zal in Vlaanderen gewonnen of verloren worden met de kwaliteit van de lokale journalistiek."

Dat zegt Peter Vandermeersch, algemeen hoofdredacteur van de Corelio-kranten. "Dat is trouwens ook het geval voor het gevecht van de populaire kranten tegen de gratis media en het nieuwsaanbod via internet. Het is heel belangrijk dat een blad mensen au sérieux neemt in hun honger naar informatie uit hun buurt. Uit onderzoek blijkt dat de *Nieuwsblad*-lezer de krant in de eerste plaats koopt voor lokaal en regionaal kwaliteitsnieuws. Dit is

dan ook een van de grote speerpunten van onze krantengroep. Een sterk regionaal netwerk van lokale correspondenten levert bovendien ook veel verhalen op met een nationale impact."

Het Nieuwsblad telt momenteel 16 regionale edities. Bij een recente reorganisatie werden iets meer dan 20 journalisten van de centrale redactie overgeheveld naar de regio's, wat het totaal aantal personen die er vast in dienst zijn op 28 brengt. Vandermeersch: "Deze mensen konden worden vrijgemaakt door toenemende synergieën te creëren tussen *Het Nieuwsblad* en *De Standaard*. Bedoeling was om in het veld terug opnieuw over een netwerk van vaste journalisten te beschikken om zo het kwalitatieve lokale nieuws te kunnen brengen dat we willen. Daarnaast werken er nog een paar honderd correspondenten voor ons, waarvan 40 tot 50 nagenoeg voltijds." (LV)

DE OPMARS VAN DE INTERNETKRANTEN

Een nieuw fenomeen in de mediawereld is de opmars van de regionale internetkranten. In het Pajottenland bijvoorbeeld ging vorig jaar de internetkrant *Editie Pajottenland* (www.editiepajot.be) van start. Het initiatief gaat uit van een aantal correspondenten van *Het Laatste Nieuws* die kort daarvoor op straat waren gezet. De krant telt momenteel een 15-tal vrijwillige medewerkers en brengt continu het meest recente lokale nieuws uit het Pajottenland, telkens geïllustreerd met foto's. Een rubriek 'heet van de naald' brengt het *breaking news*. Het bezoekersaantal komt momenteel al in de buurt van de 50.000. (LV)

Kortrijkse en Gentse burgemeester over lokale berichtgeving

DIE VERVELENDE EINDREDACTIES TOCH !

Ivan Declercq

Met de gemeenteraadsverkiezingen in zicht zijn de lokale besturen door diverse media tegen het licht gehouden. Maar hoe beoordelen de burgemeesters de kwaliteit van de berichtgeving over hun stad?

In Kortrijk en Gent wordt – zoals in de meeste steden – de lokale berichtgeving verzorgd door beroepsjournalisten. “Die werken haast uitsluitend voor de regionale pagina’s van hun krant”, zegt de Kortrijkse burgemeester Stefaan De Clerck (CD&V). “Het gaat hier vooral om *Het Laatste Nieuws*, *Het Nieuwsblad* en *De Krant van West-Vlaanderen*.”

“Die mensen doen wat ze kunnen. Maar ze krijgen weinig ruimte en beperken zich tot incidentele berichtgeving. Er is geen ruimte voor commentaar, duiding en analyse. Daardoor is het allemaal te factueel om goede journalistiek te zijn. Maar ik weet niet of dat aan die journalisten zelf ligt, dan wel aan de krant die de opdrachten geeft.”

“Bovendien worden die jongens vaak in de tang genomen door hun eindredacties. Als je ziet welke koppen de eindredactie soms boven een stuk plaatst! Je zou denken dat de eindredacteur het artikel niet eens heeft gelezen. Dan voelt zo’n regionale auteur zich natuurlijk gegeneerd. Zo was er een rapport waaruit bleek dat het in Kortrijk meeviel met het onveiligheidsgevoel. Maar het stuk kreeg als kop ‘Kortrijkse handelaars voelen zich onveilig’.”

En de kwaliteit van de berichtgeving? “De lokale jongens doen hun best, maar ze kunnen natuurlijk niet mee als het om specifieke materie gaat”, aldus De Clerck. “Kunst, telecommunicatie, noem maar wat. En dan merk ik dat er geen band bestaat tussen de regionale journalist en de specialist op de krantenredactie. De gespecialiseerde journalist komt niet naar de provincie, maar de regionale journalist krijgt evenmin ruimte voor een stuk op de nationale cultuurpagina of de economiepagina van zijn krant. Ook niet makkelijk voor ons.”

“Soms heb ik wel het gevoel dat een journalist in een bepaalde richting schrijft. Maar ik heb geen probleem met wat commentaar. En ja, verslaggeving en commentaar lopen wel eens door elkaar. Als college hebben we ook het gevoel dat de

politieke oppositie makkelijker de media haalt dan de meerderheid. Maar goed, *that’s part of the game*.”

“*De Krant van West-Vlaanderen* brengt zowat alles, terwijl de regionale pagina’s van *Het Nieuwsblad* en *Het Laatste Nieuws* zich beperken tot faits-divers. De gemeenteraad? Die wordt al lang niet meer gevolgd door de pers. Wekelijks geeft het college een persconferentie, de oppositie heeft haar eigen kanalen om de media te benaderen. Nieuws van de oppositie wordt trouwens gepersonaliseerd: ‘deze of gene heeft dat gezegd’. Terwijl het na onze persconferentie luidt dat ‘de stad Kortrijk dit of dat zal doen’. Als burgemeester word je vereenzelvigd met je stad natuurlijk.”

De Clerck mist vooral het wat

diepere werk. “Het regionale interview, de lokale analyse, dat bestaat gewoon niet. Tenzij nu, ja, in de aanloop naar de verkiezingen.” Maar in deze electorale tijd wil de Kortrijkse burgemeester ‘zijn’ persjongens wel verdedigen: “Ze krijgen te weinig middelen, te weinig tijd en te weinig respect van hun kranten. Ze worden gebruikt als een stofzuiger die de lokale nieuwtjes moet opzuigen en afgeven. Maar ze hebben de stofzuiger niet meer in eigen handen.”

Gent

Burgemeester Frank Beke (SPA) uit Gent is geen kandidaat meer en hoeft dus geen blad voor de mond te nemen. Toch toont hij zich opvallend positief over de media. “We mogen niet klagen wat de belangstelling betreft: *De Gentenaar*, *Het Nieuwsblad*, *Gazet van Antwerpen*, en *Het Laatste Nieuws* berichten regelmatig over de stad. Ook *De Standaard* heeft vaak iets over ons, via de zusterkrant *Het Nieuwsblad*. *De Morgen* halen we sporadisch. En een stad als Gent krijgt ook aandacht van radio en televisie.”

“Ik heb het gevoel dat de berichtgeving vrij neutraal is, de verzuiling van de pers is echt wel voorbij. Oké, tijdens een verkiezingsperiode krijg je nog wel eens politieke oprispingen, maar in het algemeen valt dat goed mee. Of ze een eigen politieke agenda hebben? Dat verschilt van journalist tot journalist. Ze hebben wel hun mening en voorkeuren, natuurlijk. Maar ik mag zeggen dat ik tevreden ben over de manier waarop over Gent is bericht.”

“Natuurlijk spelen de wetmatigheden waaraan de pers tegenwoordig onderhevig is: de druk om primeurs te halen, verslagen van de gemeenteraad verschijnen niet meer, want ‘dat interesseert de mensen niet’... Voorts merk ik dat er steeds sneller wissels worden doorgevoerd op redacties. Tegen dat iemand zich wat heeft ingewerkt, wordt hij of zij soms al naar de nationale redactie gehaald. Vroeger had je journalisten die heel hun loopbaan de stad volgden en dan ook het referentiekader kenden waarin iets moest worden geplaatst. Dat zie je nu veel minder, waardoor journalisten de lokale dossiers soms minder goed kennen.”

Wat de eindredacties betreft, neemt Beke de woorden van zijn Kortrijkse collega in de mond: “Als ik zie welke koppen nu vaak boven een stuk worden geplaatst... Die suggereren vaak iets heel anders dan wat in het artikel zelf staat.”

(Foto Joost De Bock / PhotoNews)

Frank Beke: ‘De verzuiling van de pers is echt wel voorbij.’

(Foto Didier Lebrun / PhotoNews)

Stefaan De Clerck: ‘Te weinig commentaar, duiding en analyse.’

Pira-terij in Mortsel

'Twee keer nadenken' is de kop boven een brief die burgemeester Ingrid Pira (Groen!) in alle Mortselse brievenbussen liet stoppen. En dat heeft ze zelf ook gedaan. Na een halfuur bedenktijd meldde ze dat ze toch liever niet haar mening ventileert over de berichtgeving over Mortsel. Als ze eerlijk zou zeggen wat ze op haar lever had, dan zou het rancuneus klinken en kon ze meteen inpakken, dacht ze.

Mortsel – waar verhoudingsgewijze veel beroepsjournalisten wonen – is erg gepolariseerd rond de persoon van de burgemeester, die zelf nog als regionaal journaliste aan de slag is geweest. De coalitie (Groen!, CD&V, N-VA, Spirit) heeft de wegeninfrastructuur ingrijpend gewijzigd, met zowel kwaad bloed als tevredenheid tot gevolg. De enen wijzen op de onoverzichtelijke files, de anderen op de toegenomen veiligheid. En iedereen wijst naar Pira.

De zenuwen liggen bloot. Het bestuurscollege wil zelfs bij de Raad voor de Journalistiek een klacht indienen tegen de VRT, die in het tv-programma 'Zegnuzelf' geen wederhoor zou hebben toegepast. Het *bashen* heeft Pira – uitgeroepen tot minst populaire burgemeester van Vlaanderen – mogelijk overgevoelig gemaakt, want bekend was dat de VRT eerst bewoners en pas op 1 oktober de politici aan het woord zou laten.

Bovendien krijgt Pira ook wel steun in de media. In *De Standaard* stond Pira wel in de kolom 'Verliezer', maar de redacteur van dienst meldde dat 'de steenweg er ondertussen wel weer proper bij ligt en de winkels hun klanten terug hebben'. Huib Dejonghe, voormalig mediaredacteur van *De Standaard*, prijst haar dapperheid en integriteit en Dirk Musschoot van *Het Nieuwsblad* schrijft haar als het ware een liefdesbrief. Te lezen op <http://www.ingridpira.be>.

Wellicht een tikkeltje eigengereid, die Pira. Maar zo hebben de media het toch graag? (ID)

Ook dat nog...

Niet alleen het gemeentebestuur van Mortsel is boos op de VRT, ook de VLD-afdeling van Waregem overweegt een klacht.

*** Steen des aanstoots is volgend zinnetje op *vrtnieuws.net*: "CD&V Waregem kan zich nu al in de handen wrijven." *** De burgemeester van Wichelen, Werner Vander Eecken, startte dan weer een rechtszaak tegen *Het Nieuwsblad*. *** Vander Eecken eindigde pas 304de in de populariteitslijst van 307 burgemeesters die HN opmaakte. *** Over naar Tienen. *** Daar heeft een 77-jarige lokale verslaggever, André Smets van het blad *Publipers*, het gemeentebestuur gedagvaard omdat hij niet langer welkom is op de persbijeenkomsten van de stad. *** Geen enkele Vlaamse krant neemt deze weken verkiezingsadvertenties van het Vlaams Belang op. *** *De Streekkrant* (Roularta) en *De Zondag* (Roularta/RUG) publiceren ze wél. *** En De Persgroep maakt geen bezwaar tegen advertenties van Vlott, de nieuwe partij van Hugo Coveliers en kartelpartner van het Belang. *** De VRT zet opnieuw alle zeilen bij voor de komende verkiezingen. *** Met de slagzin 'Zeg nu zelf' wordt een hele reeks debatten, reportages, peilingen en zelfs een grote 'tevredenheidsenquête' georganiseerd. *** De verkiezingen van 8 oktober vormen tevens de eerste grote test voor het multimediale nieuwsproject dat in het voorjaar van 2007 van start gaat. *** De redacties van televisie, radio en nieuwssite worden dan geïntegreerd in één grote ploeg onder het motto 'samenwerken waar het kan, apart als het moet'. *** De Oostendse perskring is online gegaan: de contactgegevens van alle lokale persmensen staan op www.perskringoostende.be. *** En in Antwerpen stelt nog tot 12 oktober persfotograaf David Legrève van *Het Laatste Nieuws* tentoon. *** Zijn expositie 'Lokale verhalen, straffe verhalen' is te bezoeken in de gebouwen van de Koninklijke Apothekersvereniging, Consciencestraat 41.

Uitnodiging aan alle regionale correspondenten

De VJ wenst er in het kader van dit Dossier aan te herinneren dat alle journalisten die lokaal corresponderen voor algemene nieuwsmedia, sinds kort de mogelijkheid hebben om aan te sluiten bij de beroepsvereniging. De VJ beperkt haar lidmaatschap immers niet langer tot erkende beroepsjournalisten (en stagiairs), maar aanvaardt nu ook journalisten in nevenberoep als lid. Wie dus naast een andere hoofdactiviteit actief is als regionaal verslaggever voor een krant, omroep of ander nieuwsmedium, is voortaan als 'persmedewerker' even goed welkom bij de VJ. Persmedewerkers hebben, voor de duidelijkheid, geen recht op een officiële perskaart – de wet behoudt die nu eenmaal voor aan journalisten in hoofdberoep. Maar ze krijgen wel ongeveer alle andere voordelen waar een VJ-lidmaatschap recht op geeft. Daaronder alle informatie en communicatie van de vereniging, alsook de individuele service verstrekt door het VJ-secretariaat. Alle info: www.journalist.be of info@journalist.be. (PD)

Journalist
Award 2006

Verscheidenheid!

>> EU-Persprijs „Voor Verscheidenheid. Tegen Discriminatie.”

VOOR JOURNALISTEN VAN DE
GESCHREVEN EN ONLINE PERS

NIEUW: SPECIALE PRIJS VOOR
JONGE JOURNALISTEN

DEADLINE: 31 december 2006

Voor meer informatie of voor
een inschrijvingsformulier:
www.stop-discrimination.info

Journalisten van de geschreven en online pers uit de 25 EU-lidstaten worden uitgenodigd om hun in 2006 gepubliceerde artikelen in te sturen die handelen over discriminatie of verscheidenheid op grond van ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, leeftijd, invaliditeit en seksuele geaardheid. De artikels mogen worden ingediend in een van de 20 officiële talen van de 25 EU-Lidstaten en moeten door de media gepubliceerd zijn tussen 1 januari en 31 december 2006.

Voor Verscheidenheid

Tegen Discriminatie

Een initiatief van de Europese Unie

scheef bekeken

“De droomstart voor een nieuwsuitzending is een bericht dat nog nergens aan bod is gekomen, maar toch denk ik niet dat dààr de concurrentie met de VRT zal worden uitgevochten. Menselijke verhalen op een goeie manier brengen, dààr gaan we elkaar in beconcurreren.”

Farouk Ozgünes (VTM-Nieuws) in Humo van 22 augustus 2006

“Wat is nieuws? Vergelijk het met geschiedenis. Er zijn gebeurtenissen en feiten. En er zijn golven die tot die gebeurtenissen en feiten leiden. Geschiedenis wordt geschreven in die golven, Nieuws heb je als er een schuimkop op staat. (...) Als we pretenderen dat we in dit vak de belangrijkste antenne zijn voor wie wil weten wat er op deze kluit echt gaande is, moeten we niet alleen schuim scheppen, maar ook golven kunnen registreren.”

Filip Rogiers in De Morgen van 4 september 2006

“De Journalist is een vakblad en een ledenblad, plezierig om te lezen, nuttig om te archiveren.”

Bespreking van dit eigenste magazine in het Nederlandse zusterblad De Journalist van 8 september 2006

“Ik weet dat de dialoog tussen hoofdredacteur en directeur-uitgever moeilijk te definiëren is, maar het antwoord luidt dat er zoveel mogelijk wordt gepraat over het hoe van kranten maken, nooit over wat er morgen in de krant staat.”

Christian Van Thillo, topman De Persgroep, in De Morgen van 2 september 2006

“Enkele maanden voor het WK heeft Kanaal Twee gekozen voor de familiale aanpak bij de omkadering van het voetbal. Onze studiedienst en commerciële dienst gingen daarvoor. Voor mij was het ook nieuw, en dan wil ik als kameleon best een ander kleurtje bovenhalen.”

Voetbalpresentator Robin Janssens (Kanaal Twee) in Het Nieuwsblad van 12 september 2006

“De verkiezingen zijn in aantocht, en ze zijn daar hoor, met hun trofeeën. Door geen schaamte geremd. Eerst Rik Daems met Sophie Pécriaux, over twee volle bladzijden in *Het Laatste Nieuws*. Een week later Patrick Dewael met Greet Op de Beeck. U herinnert zich: de twee heren die zo op hun privacy stonden. Zeer fijngevoelig ook voor de twee ex-echtgenotes.”

Koen Meulenaere in Knack van 23 augustus 2006

“La justice a tiré les enseignements de l'affaire Dutroux. Ce qui n'a pas changé en 10 ans, c'est la télé: la précipitation, la chasse au scoop, les méthodes marketing.”

Gino Russo (vader van Dutroux-slachtoffer Melissa), geciteerd in Le Soir Magazine van 9 augustus 2006

“Mijn gsm piept me veel sterkte en moed toe. Als ik wil, mag ik in een tuin in Umbrië revalideren. Dan kan ik als Sint-Franciscus de vogels toespreken om het presenteren niet af te leren. En als ik blond word na de chemo-therapie, mag ik naar de crimi-cel, want Leo Stoops wil enkel blondjes. Oef, er kan nog gelachen worden.”

Phara de Aguirre (VRT-TerZake) over haar borstkanker, in een voorwoord bij het boek 'Ontboezemingen over borstkanker' van Frieda Joris dat op 14 september verschijnt

MARC SLEEN: 'ELKE DAG PROBEERDE IK DE MENSEN

Op 31 december 2002 verscheen voor de laatste keer de Nero-strip in de kranten van mijn journalistieke loopbaan die al begon in 1944. Monoloog van de Vlaamse tekenaar a

"Ik droomde ervan kunstschilder te worden. Mijn ouders woonden in Sint-Niklaas en op zondag volgde ik daar tekenlessen aan de academie. Dat deed ik blijkbaar zo goed dat ik op mijn veertiende een diploma kreeg. Maar de gewone school, die interesseerde me geen barst. Met als resultaat: op mijn zevende was ik bij de eersten van de klas, op mijn veertiende bij de laatsten. Ik haatte echt vakken als rekenen en driehoeksmeetkunde. Veel liever staarde ik naar de gierzwaluwen buiten of naar de dikkopjes in het aquarium. Later heb ik me laten inschrijven aan Sint-Lucas in Gent, het instituut voor hoger kunst- en vakonderwijs. Maar mijn liefde voor karikaturen werd daar niet bijzonder geapprecieerd. Eén van mijn professoren zei me met veel nadruk: 'Stop daar toch mee, het zal je werk als kunstschilder geen goed doen.' Hij aanzag schilderen als klassieke muziek en karikaturen tekenen als een soort jazz. Tja, ieder zijn mening.

Als jonge knaap verkocht ik soms portretten om wat zakgeld te verdienen. Dat was welkom, want mijn moeder had vroeg haar man verloren. Een heel katholieke vrouw, die het een zegen vond toen één van haar zonen priester werd bij de Orde van Damiaan, de picussen. In mijn striptekeningen heb ik nooit met religie gespot, dat is gewoon een kwestie van tact. Je moet in een cartoon geen Maria afbeelden die aan het kruis van Christus een stomme opmerking maakt tegenover haar zoon. Nee, eerbiedig de mensen die God, Allah of Boeddha als een deel van hun leven beschouwen. En denk er het jouwe van."

"Er zit een tweespalt in mij. Voor het grote publiek ben ik een optimist, terwijl ik dingen heb meegemaakt die een mens helemaal onder de grond kunnen duwen. Tijdens de oorlog heb ik in De Nieuwe Wandeling in Gent gevangen gezeten. Ik ben door de Duitsers ondervraagd, want ze waren op zoek naar mijn oudste broer die in het verzet zat. Mijn celgenoten zijn gefusilleerd, ik ben er levend uit gekomen. Zo'n gruwel draag je voor de rest van je leven mee, daar blijf je 's nachts badend in het zweet van wakker worden. Maar ik wil daarover niet te veel praten. Het is mijn pijnplek en ik heb het op mijn manier verwerkt: elke dag probeerde ik met mijn strip de mensen een portie levenselixir te bezorgen. Als ik in de trein merkte dat ze zaten te lachen tijdens het lezen van mijn strip, wist ik: 't is goed dat ik dit werk doe. Verder heb ik aan dat verblijf in de gevangenis vooral een afkeer van gezag overgehouden. Of positief uitgedrukt: een grote vrijheidsdrang. Zodra ik mijn werk voor de krant thuis kon doen, ervoer ik dat als een ongelooflijke luxe. Geen prikklok in het oog hoeven te houden, je leven kunnen indelen zoals je het zelf wilt, dat is toch fantastisch?"

"In 1944 werd *De Nieuwe Standaard* opgestart. België was bevrijd, maar in Nederland was de oorlog nog bezig. Veel mensen boden hun diensten aan bij de nieuwe krant. Ik was één van hen en kreeg een kans als tekenaar. In de praktijk kwam het erop neer dat ik dagelijks een politieke karikatuur moest maken. Men verwachtte van mij dat ik vooral de spot

dreef met rode en blauwe politici, want er was natuurlijk maar één goede partij: de CVP. In die tijd reisde ik nog met de trein naar Brussel, net zoals de advocaat Theo Lefèvre, die ook in het station van Gent opstapte. Hij vertelde moppen en we amuseerden ons kostelijk. Later heeft hij het tot eerste minister gebracht. En alle karikaturen die ik van hem maakte, heeft hij laten bundelen tot het boekje *Theorama*. Ook de socialist Achille Van Acker leerde ik persoonlijk kennen. Op een dag nodigde hij me uit bij hem thuis. Toen stelde ik vast wat voor een fijne meneer hij in werkelijkheid was. Heel belezen, met een indrukwekkende bibliotheek. Ik kreeg er meteen spijt van dat ik hem zo vaak, in opdracht van mijn bazen, via een karikatuur in zijn hemd had gezet.

Soms bleef ik 's nachts slapen op de redactie aan de Brusselse Emile Jacqmainlaan, op een plek die we 'de opiumkit' noemden. Ik heb er veel journalisten hun carrière weten beginnen: Hubert Van Herreweghen, Albert Coppé, de latere minister Renaat Van Elsanle, Gaston Durnez... Gaston werkte aanvankelijk op de documentatiedienst en bezorgde me altijd *Pa Pinkelman*, het cursiefje van Godfried Bomans dat hij uit een Nederlands blad knipte.

Ik heb nog altijd mijn eerste officiële perskaart van 1944. Die had ik nodig om binnen te mogen in het Brusselse Justitiepaleis, om er de processen te volgen tegen de beulen van Breendonk en andere oorlogsmisdadigers. Daar zat ik dan op de eerste rij tekeningen te maken van die figuren, want er werden geen fotografen toegelaten. Ik leverde namelijk ook ernstige tekeningen voor het blad *Spectator* en het vrouwenmagazine *Penelope*."

"*De Nieuwe Standaard* kreeg in 1946 de naam *De Nieuwe Gids*. Die sloot in 1950 een overeenkomst met *Het Volk*, zodat mijn werk voortaan in dat dagblad verscheen. In de kinderbijlage *Ons Volkske*, waarvoor ik later de naam 't *Kapoentje* bedacht, en in een aantal andere bladen had ik diverse strips: *Stropke en Flopke*, *Doris Dobbelt*, *Piet Fluwijn* en *Bolleke, Oktaaf Keunink, De lustige kapoentjes*... Dat alles combineerde ik met het tekenen van *Nero*, die een vaste plaats in de krant verwierf. Toen ik in 1965 overstapte van *Het Volk* naar *De Standaard*, betekende dat voor mij een hele verlichting: ik hoefde me voortaan alleen maar te concentreren op *Nero*. Al die andere series vielen weg.

Vandaag sta ik zelf verstomd van de enorme productie die ik heb afgeleverd. Van *Nero* alleen al zijn er 217 albums. Gaston Durnez heeft het eens uitgerekend: als je alle tekeningen die ik ooit heb gemaakt na elkaar legt, kom je aan 57 kilometer. Je kunt dus te voet van Brussel naar Antwerpen over mijn tekeningen stappen. Eigenlijk heb ik me kapot gewerkt. Maar ja, ik deed het zo graag. Soms was ik thuis al om halfzeven 's ochtends in mijn pyjama aan het tekenen. Rond acht uur maakte mijn vrouw het ontbijt klaar, en daarna ging ik weer aan de slag. Als ik er even uit wilde, maakte ik een wandeling of ik nam een zomerse duik in ons zwembad. En altijd waren mijn tekeningen op tijd klaar - de hoofdredactie in Brussel heeft nooit achter mijn vossen hoeven aan te zitten.

In 1989 kreeg ik een vermelding in het *Guinness Book of*

N EEN PORTIE LEVENSELIXIR TE BEZORGEN

an de VUM-groep. Voor ridder Marc Sleen (83) betekende dat het einde van zijn die het Guinness Book of Records haalde. "Ik maakte strips voor kinderen van 6 tot 86."

Records voor het in m'n eentje schrijven, tekenen en inkten van 154 stripverhalen in 40 jaar. Daar ben ik nog altijd heel trots op. Want in tegenstelling tot mijn collega's Hergé, Willy Vandersteen en Franquin heb ik nooit een Studio gehad. Wat wél waar is: de laatste zeven jaar heeft Dirk Stallaert het tekenen van me overgenomen. Maar ik ben al die tijd de scenario's blijven bedenken, tot het allerlaatste moment in 2002. De spirit van Nero moest intact blijven."

"Bij *Het Volk* had ik tijdens de Ronde van Frankrijk nog extra werk: elke dag zorgde ik voor een tekening van de afgelopen rit. Dat heb ik gedaan tot 1964. De eerste naoorlogse jaren zat ik zelf in de Tourkaravaan. Ter plekke maakte ik mijn tekening en die werd dan onmiddellijk met een vliegtuig overgevlogen naar Sint-Denijs-Westrem. De renners van toen, met hun bestofte gezichten, hun reservebanden gekruist over het lijf, dat waren karikaturen op zich: Coppi, Bartali, Vietto, Geminiani met zijn enorme neus... Ik mocht die mannen opzoeken op hun kamer. Terwijl de masseur hun

spieren kneedde, legde ik hun gelaatsuitdrukking op papier vast. Enkele jaren geleden ben ik nog eens uitgenodigd als eregast in de Tour. Toen kon ik met mijn eigen ogen zien welke revolutie zich heeft doorgezet. Nu zijn het geen coureurs meer, maar bijna mannequins, gekleed in carnavaleske shirts en allemaal met een modieuze zonnebril op. Vroeger zag ik de renners vleeshompen eten, nu kwam er bij alle ploegen pasta op tafel."

"Voor mijn *Nero*-strip wilde ik altijd drie weken voorsprong hebben. Daarmee legde ik mezelf een zware druk op. Om nog te zwijgen over de safari's die ik ondernam. In totaal ben ik maar liefst 35 keer op safari geweest, meestal voor een maand. En ondertussen moesten mijn tekeningen blijven verschijnen, hè. Vandaar dat ik verplicht was om weken aan een stuk door te werken in het weekend. Daarbij kwam dat ik ook al de eerste schetsen klaar wilde hebben voor na mijn terugkeer: ik wist dat ik enkele dagen nodig had om mijn swing als tekenaar terug te vinden. Ach, het vooruitzicht naar

"Oud worden op zich is niet plezierig, maar je weet dat het de enige manier is om lang te leven." (Foto Maitrise)

Iconen van de Vlaamse journalistiek

Afrika te kunnen afreizen, maakte al dat slaven de moeite waard.

Ik heb daar veel inspiratie opgedaan. In Afrika kon ik uitwaaien, mijn Belgische kooi van glas en beton vergeten. Om vijf uur 's ochtends maakten we ons al klaar om te vertrekken met de Landrover. 's Middags hielden we een pauze. De rest van de dag stond ik rechtop in de wagen, want ik draaide elke keer een film. 's Avonds, na het eten rond het kampvuur, viel ik om negen uur als een blok in slaap, ondanks alle dieregeluiden. Echt, de mooiste tweeënehalf jaar van mijn leven heb ik in Afrika doorgebracht.

Eenmaal terug in België moest ik alle opnamen nog monteren. Het resultaat werd dan op de Vlaamse televisie getoond. En die film ging ik ook in heel Vlaanderen presenteren. Met mijn Porsche reed ik naar zowel de kust als het binnenland. Na afloop bleef ik er nog een glas drinken met de mensen, zodat ik pas na middernacht thuis arriveerde. En de volgende morgen: weer tekenen. Vind je het verwonderlijk dat mijn energie vandaag op is?"

"Die 217 *Nero*-albums geven de lezer onrechtstreeks een beeld van wat er in een halve eeuw allemaal is gebeurd in de wereld. Niet zelden legde ik namelijk een link met de actualiteit. Zo slopen Stalin, Molotov, de Ugandese dictator

Amin Dada en vele andere bekende historische figuren in mijn verhalen. Maar zelfs als ik lachte met Saddam Hoessein, deed ik dat toch nog altijd op een redelijke manier. Zeker in het begin hield de directie me trouwens scherp in de gaten: satire kon toen bijlange nog niet zo ver gaan als nu. Men vreesde al gauw een proces voor laster en eerroof van een staatshoofd.

Ik moest ook uitkijken hoe ik in mijn *Nero*-verhalen de gekleurde medemens neerzette. De dikke lippen en de blote buiken van de zwarten die ik tekende in *Moea Papoea*, volstonden voor sommigen al om me van racisme te beschuldigen. En de feministen vielen me aan vanwege *De Dolle Dina's*. Nu ja, vrouwen... dat lag sowieso gevoelig. Ik weet nog dat Antoon Sap, de grote baas van de Standaard Uitgeverij, me op een dag vroeg om Madame Pheip achterwege te laten: 'Ze rookt een pijp, ze vecht soms en je ziet haar ondergoed.' Maar ik ben niet gezwicht, ik wist dat het publiek Madame Pheip een leuk personage vond."

"Hergé, die ik goed heb gekend, zei altijd: 'Ik maak strips voor kinderen van 7 tot 77.' Zelf heb ik dat uitgebreid tot: ik maak strips voor kinderen van 6 tot 86. In mijn gemeente kwam ik eens een dokter tegen van voorbij de zeventig. Ik merkte dat hij *De Standaard* bij zich had. 'Het eerste wat ik altijd lees, is *Nero*', vertelde hij me. Toen begreep ik het: ik werk niet alleen voor kinderen, maar ook voor gróte kinderen. Elke dag probeerde ik met het laatste prentje de lezer nieuwsgierig te maken naar wat er verder zou gebeuren. Het kon een reden zijn waarom hij de volgende morgen een nieuwe krant kocht.

Ik voel me zeker niet miskend. Behalve mijn vermelding in het *Guinness Book of Records* zijn me nog talrijke eerbetuigingen te beurt gevallen. Het ereburgerschap van de stad Brussel, bijvoorbeeld. Dat is iets waar ik als Vlaming heel blij mee ben. En in 1998 heeft koning Albert me in de adelstand verheven. Ik mag mezelf sindsdien ridder noemen, dat vind ik een bijzondere erkenning. Als wapenspreuk heb ik toen gekozen voor de Latijnse leuze *Mille verba imago dicit*. 'Eén beeld zegt meer dan duizend woorden.' Als je het zo bekijkt, heb ik het equivalent van miljoenen woorden geproduceerd."

"Misschien had ik al moeten stoppen toen ik 75 werd. Ik heb gewacht tot mijn 80ste verjaardag. Later ga ik van het leven profiteren, dacht ik altijd. Maar ik heb me vergist. Mijn lichaam is op, ik kan niet zoveel meer. En safari's in Afrika zijn al helemaal niet meer aan mij besteed.

Sinds het laatste *Nero*-verhaal *Zilveren tranen* heb ik niet eens meer getekend. Is dat het zwarte gat? In elk geval: niets moet nog, alles mag. Ik overleef alle Belgische tekenaars. Ga het maar na: Willy Vandersteen, Hergé, Bob De Moor, Morris... Niet één van hen is tachtig geworden. De man met de zeis kan vlug komen, hé. Ik heb het meegemaakt met Armand Pien, die hier in de buurt woonde en veel kwam zwemmen. Op een dag daagde hij niet op, dus belde ik hem op. Toen kreeg ik iemand aan de lijn die me vertelde dat hij plots overleden was. Het leven raast voorbij, het gaat allemaal zo snel. En oud worden op zich is niet plezierig, maar je weet dat het de enige manier is om lang te leven.

Ik heb mijn deel van het verdriet gehad. Mijn vrouw en ik hebben ons enige kind verloren, er zijn geen andere meer gekomen. Maar daarover weid ik niet uit, net zomin als over dat verblijf in een cel. Hard werken was mijn therapie. Tot ik op mijn tachtigste ook mijn geestelijke zoon verloor. Als ik nu 's ochtends *De Standaard* doorblader, mis ik hem. *Nero* schittert elke dag door zijn afwezigheid."

"Eén beeld zegt meer dan duizend woorden." (Foto Maîtrise)

ZINLOOS GEZWETS

Jacques Vandersichel

De iPod-moord in Brussel, de schutter van Antwerpen, de in de rug geschoten Turk in Aalst, de dode passagier van bus 23, de vermoorde kinderen in Luik, geen nieuws te kort in de eerste helft van 2006. En toch, van al deze schokkende gebeurtenissen heeft alleen de laatste de internationale pers gehaald, vooral wegens het Belgische Dutroux-verleden. De rest was alleen wereldnieuws in België.

De redenen waarom gebeurtenissen al dan niet worden behandeld en in welke mate zij worden behandeld behoren niet tot de exacte wetenschappen. Neem de dood van Joe Van Holsbeeck. Stel je even voor dat op diezelfde dag de paus zou zijn vermoord, of Georges Bush. Welke van die twee moorden zou dan het meeste aandacht hebben gekregen? We mogen gerust aannemen dat Joe die dag niet op kop van het journaal zou hebben gestaan. Hoogstens in de faits divers, of zelfs helemaal nergens. En hetzelfde geldt voor de andere gebeurtenissen, Luik uitgezonderd. De selectie van nieuwsfeiten is afhankelijk van onberekenbare factoren, die van dag tot dag kunnen verschillen. Veel of weinig nieuws, de journaals en de krantenpagina's moeten worden gevuld. Liefst zo aantrekkelijk mogelijk.

Bovendien kan, of mag, de journalistiek niet meer wachten tot het evenement evolueert en uiteindelijk misschien wordt opgelost. De "daders", en niet "de vermoedelijke daders", moeten onmiddellijk worden gebrandmerkt en liefst ter plaatse terechtgesteld. De evolutie van het woordgebruik in de dagen na de drama's was merkwaardig. De "busmoord" werd na een paar weken "het busincident", en de "doodgeranselde busreiziger" werd "de man die na het incident overleed". Misschien klink ik nu als een ouderwetse zak, maar toen ik tv-journaals samenstelde zouden de latere formuleringen al vanaf de eerste dag zijn gebruikt. Maar ja, nu wil men van elke gebeurtenis de afloop kennen voor de feiten gebeurd zijn. Journalisten worden waarzeggers in de stijl van "Vandaag zijn er verkiezingen in Denemarken. De conservatieven gaan winnen."

Die mentaliteit leidt tot de gekste evoluties. De Franse nationale voetbalploeg verliest het WK, ook al waren zij al tot kampioen uitgeroepen nog voor de finale begon. De Franse president ontvangt de helden vervolgens op het Elysée, en zie, zijn populariteitsindex gaat met vijf procent omhoog. In dezelfde sfeer ligt "the rise and fall of Floyd Landis", gevolgd door de vele alpenbochten van de ingebedde wilercommentatoren. Die hadden het gebruik van testosteron altijd wel geweten of vermoed, maar konden, wilden of durfden dat alleen niet zeggen toen zij beschreven hoe Landis, "gedragen door bovenmenselijke wilskracht", de berg was opgevlagen. Twee drama's voor de prijs van één. Resultaat van het hele gedoe: de journalistiek verliest beetje bij beetje haar geloofwaardigheid, haar grootste kapitaal.

Enkele vaststellingen. In 1967 werden in België dagelijks ongeveer 1,2 miljoen Nederlandstalige en 1,5 miljoen Franstalige kranten verkocht. In 2005 waren er dat respectievelijk 956.259 en 488.169. In de jaren tachtig keek op sommige dagen tot 75 procent van de Vlamingen naar de Nederlandse televisie gemaakt door onze noorderburen. De enige uitzondering vormde het BRT-Journaal, dat maar hoogst uitzonderlijk onder de twee miljoen kijkers daalde en een

locomotiefunctie had. Vandaag halen de hoofdjournaals van VRT en VTM samengeteld zelden meer dan anderhalf miljoen en hebben ze zelf locomotieven nodig (*Blokken* vooraan, *Man Bijt Hond* achteraan). De nieuwszender van de VRT-radio, Radio 1, gaat bij elke telling achteruit. Naar *TerZake* kijkt minder dan tien procent van de Vlamingen. *Polspoel & Desmet* haalt minder dan vijf procent, dus weg ermee. Wat het wel goed doet, is de lifestylejournalistiek van de 'boekskes', van Radio 2, Donna, Q Music en dergelijke, de enige journalistiek blijkbaar waarmee nog publieke belangstelling en dus geld te verdienen is. De woordvoerder van VT4, geciteerd in *De Morgen*, stelde het een tijdje geleden zeer duidelijk: "Deze zender wil vier waarden uitdragen: avontuur, verleiding, vriendengevoel en attitude." Elke tijd heeft zijn waarden.

Een andere vaststelling is dat in diezelfde tijdspanne de leerplicht van 14 op 18 jaar is gebracht en dat de technische toegang tot informatie nog nooit zo groot en zo gemakkelijk is geweest als vandaag. Met een langere scholing en een gemakkelijker toegang zouden we eigenlijk meer belangstelling mogen verwachten voor wat er thuis en in de wereld omgaat. Maar de nieuwe technieken worden vooral gebruikt voor privécommunicatie, voor het etaleren van het eigen grote gelijk via blogs, voor de distributie van reclame, voor het ophalen van ontspanning (muziek, films, spelletjes, porno), en zelfs voor het vervalsen van krantenfoto's. Het is voer voor sociologen om oorzaken, gevolgen en verbanden van deze evoluties te analyseren. De commerciële ondernemers uit de mediasector hebben hoe dan ook hun conclusies al getrokken. De journalisten ondervinden het elke dag hoe langer hoe meer. Het zal veel moed vergen om het spel niet mee te spelen en het vertrouwen van het publiek te herwinnen.

(Foto Peter De Voecht / PhotoNews)

KAFKA IS DE VOORZITTER VAN DE ERKENNINGSCOMMISSIE

Marc van Impe

N797, journalist sinds 11 december 1970

In totalitaire systemen heerst de autoritaire gewoonte dat niet de rechtbank moet bewijzen dat een verdachte schuldig is, maar dat een verdachte zijn onschuld moet bewijzen. Met andere woorden: er moet niet worden bewezen dat feiten gepleegd zijn, maar dat feiten niet gepleegd zijn. Dat het laatste moeilijker is dan het eerste zal duidelijk wezen. Kafka heeft daar zijn oeuvre op gebouwd.

Journalisten hebben zich altijd – en terecht – tegen autoritarisme verzet. Maar in eigen land ondergaan om de vier jaar zo'n achthonderd zelfstandige journalisten de vernederende procedure waarbij ze moeten bewijzen dat ze zich niét tot hand- en spandiensten aan de commercie geleend hebben. En geen enkele collega in vaste dienst die zich daartegen verzet. Integendeel. De journalistieke goegemeente gaat er blijkbaar van uit dat niet alle journalisten dezelfde rechten hebben. Sterker nog, zij gaat zelf als scherprechter optreden en oordelen of de zelfstandige vakbroeder de dure titel van beroepsjournalist wel waardig is. Op de schouders van de leden van de Erkenningcommissie rust een zware verantwoordelijkheid. Zij zijn onze *primi inter pares*, en normaal gezien zou ik alleen maar respect voor hen kunnen opbrengen. *Quod non*.

De Erkenningcommissie, opgericht bij de wet van 30 december 1963 en bij koninklijk besluit van 16 oktober 1991, bestaat voor de helft uit al erkende beroepsjournalisten en voor de andere helft uit werkgevers uit de media. Om de vier jaar verlengt ze het recht om de titel van beroepsjournalist te dragen. Een journalist moet volgens artikel 3 van de wet van '63 in hoofdberoep en tegen bezoldiging deelnemen aan de redactie van algemene nieuwsmedia. Volgens artikel 5 mogen zij geen enkele vorm van handel drijven en in het bijzonder geen op reclame gerichte werkzaamheid uitoefenen. Artikel 12 van het kb van 1991 zegt dat de erkenningsprocedure in beginsel verloopt aan de hand van de stukken.

Met andere woorden: de procedure is een *peer review*, een onderzoek onder gelijken. Feitelijk komt de hele

erkenningsprocedure voor beroepsjournalisten neer op een vorm van zelfregulering, en daar is op zich niets tegen, integendeel. Maar dan moet de zaak wel op een juridisch en deontologisch correcte manier worden ingevuld.

Schnabbelen

Voor de journalist in vaste dienst is de erkenning een routinekwestie: een verklaring van de hoofdredactie en directie van het medium volstaat. Maar hier wringt de schoen van de zelfstandige journalist: hij moet "stukken" aanbrengen. Sinds jaar en dag is er discussie welke stukken hiermee bedoeld worden. De huidige Erkenningcommissie onder voorzitterschap van collega Raymond De Craecker heeft er niet beter op gevonden dan de kopie van het fiscaal aanslagbiljet van 2004 en 2005 op te vragen, aan te vullen met ofwel alle overzichtsstaten van de opdrachtgever(s) en een kopie van de fiscale fiches van de opdrachtgever(s) voor de voorbije 2 jaar, ofwel kopie van alle uitgaande facturen van de voorbije 2 jaar. Het argument is dat men moet kunnen controleren of er geen centjes bijeengeschnabbeld zijn als copywriter voor een reclamebureau. En, of de journalist in kwestie wel genoeg verdiend heeft "om ervan te kunnen leven" (sic).

Daar heb ik zo mijn bedenkingen bij.

Ik ben erkend beroepsjournalist sinds 1971 en zelfstandig journalist sinds 1974. Als ervaringsdeskundige heb ik het mogen meemaken dat een hoofdredacteur, lid van de Commissie, vond dat ik al te veel verdiende en navenant mijn honorarium aanpaste. Dat een lid van de Erkenningcommissie, na kennisname van mijn dossier, zijn diensten aanbood bij een van mijn Nederlandse opdrachtgevers. Pikant detail: hij zou die klus wel klaren tegen een goedkoper tarief, hij zat immers al vast bij onze Vlaamse omroep. De Nederlanders bedankten en brachten me op de hoogte. Een klacht werd wegens ongegrond en niet bewezen verworpen. Ik heb het mogen meemaken dat redacteuren binnen hun syndicale vertegenwoordiging de rekening van freelancers maakten. Dat redacteuren die er een duobaan als bediende van het *Beknopt Verslag* op na hielden, de vrijheid namen te twifelen aan de journalistieke inhoud van mijn werk. En dat leden van de Commissie gebruik maakten van de verworven kennis om in onderhandelingen over een opdracht het onderste uit de kan te halen. De klap op de vuurpijl was wel het lid van de Commissie die zei dat het nooit de bedoeling kon zijn dat een zelfstandige meer verdiende dan een bediende...

Canvastijgers

Een andere bedenking. Waarom gebeurt het onderzoek van de stukken niet even grondig bij collega's in vaste dienst? Moeten de Canvastijgers tekst en uitleg geven over de niet onaardige bedragen die ze wekelijks incasseren door als moderator van debatten op te treden, symposia voor te zitten of als ghostwriter teksten te produceren voor bevriende politici? Is dit geen vorm van handel of op reclame gerichte werkzaamheid uitoefenen? Wat met sportjournalisten die mee evenementen organiseren en

presenteren? Wat met mode- en beautyjournalisten die een flinke cent bijschnabbelen als copywriter voor brochures allerhande? Wordt hun verzocht hun fiscale aangifte met bijhorende stukken en ereloonnota's voor te leggen? Ik heb het zelfs mogen meemaken dat collega's hoorzittingen modereerden in opdracht van het parlement. En moeten de autojournalisten nu ook verantwoording afleggen? Of onze culinaire meesterbroeders die almaar de lof van de gastronomie en zijn industrie zingen? Mogen erkende beroepsjournalisten nog mediatrainingen geven? Mogen redacteurs van kranten nog bijdragen leveren aan blaadjes voor de talloze Unizo's, Voka's, LVZ's en ziekenfondsen allerhande? Ach, voor mij niet gelaten. Maar doe niet zo hypocriet, collega De Craecker.

De wet van 1963 is nog op andere punten voorbijgestreefd. Zo is er nergens in deze wet, die nog dateert uit de tijd dat drukpersen op steenkool wérkten, sprake van elektronische media. Wat met elektronische nieuwsbrieven? Wat met websites? Newsblogs? Wat met mobiel Internet? Betekent dit dat wie aan deze media meewerkt geen erkenning krijgt?

En ten slotte nog dit: de wet van 1963 verbiedt een journalist handel te drijven. Maar de wetgever verplicht elke zelfstandige wel een boekhouding te voeren conform de regels, en wie verstandig is, zet een journalistiek bedrijfje op. Dat bedrijf krijgt een bedrijfsnummer en staat in de databank van de balanscentrale van de Nationale Bank. Beste collega De Craecker, welkom in de 21ste eeuw. Richt u tot de balanscentrale en het elektronische

Staatsblad en vraag aan de hand van het nummer de statuten en balans op en je hebt alle nodige informatie.

Privacy

Uw vraag om mijn fiscale aangifte voor te leggen schendt de wet op de privacy. Mijn echtgenote en ikzelf hebben allebei een vrij beroep en ingaan op dit verzoek zou betekenen dat ik ook haar privacy schend. En eerlijk gezegd hebt u daar geen zaken mee.

Bovendien staat er nergens in de wet noch het reglement dat de zelfstandige beroepsjournalist aan dit verzoek moet voldoen. Een zelfstandige journalist kan bij twijfel wél worden verzocht de nodige stukken ter staving voor te leggen. Dus als u en uw Commissie geen genoegen nemen met een verklaring op eer en me verdenken van onoorbare daden, wil ik nog voor één keer zelf mijn balansen komen voorleggen. Maar daarna heb ik echt wel wat beters te doen.

Zoals collega's, die tot hun verbijstering de voorbije maanden gedwongen werden zelfstandige te worden, bij te staan met het opzetten van een nieuwe carrière. En hen uitleggen waarom ze "stukken" moeten voorleggen.

En u wil ik vragen uzelf opnieuw uit te vinden. Begin eens met een ontwerp van een update van de wet en het koninklijk besluit. Voor een keer een hand- en spandienst aan de politiek die zinvol is.

DE ERKENNINGSCOMMISSIE IS ER VOOR U !

*Raymond De Craecker
voorzitter van de Commissie van Eerste Aanleg
voor de Erkenning en de Bescherming van de Titel van Beroepsjournalist*

Beroepsjournalist met veel ervaring Marc Van Impe neemt in zijn open brief de wet van 1963 op de korrel, trekt fel van leer tegen de procedure die de Erkenningscommissie hanteert bij de vernieuwing van de persdocumenten en vindt het nodig in beledigende en haast eerrovende bewoordingen de integriteit van de leden van de commissie in opspraak te brengen. De vijfjaarlijkse vernieuwing van de persdocumenten (niet om de vier jaar dus!), die nu volop aan de gang is, wordt steeds benut om alle erkenningen opnieuw te bekijken. Dat is een logisch gevolg van de opdracht van de Erkenningscommissie. Zij werd bij wet van 30 december 1963 niet alleen in het leven geroepen om journalisten te erkennen als 'beroepsjournalisten', maar tevens om de titel te beschermen. Het is daarbij ook de taak van de commissie na te gaan of de personen aan wie de titel van beroepsjournalist ooit werd toegekend, blijven voldoen aan de voorwaarden van de wet.

De 'ervaringsdeskundige' wekt in zijn brief de indruk dat de huidige leden van de Erkenningscommissie de procedures voor de vijfjaarlijkse herziening hebben aangepast. Dat is niet het geval. Al sedert vele jaren wordt de journalisten op vrijwel identieke manier gevraagd aan te tonen dat ze in aanmerking komen voor de verlenging van hun erkenning. De nieuwe commissie, die een heel aantal nieuwe leden telt, heeft de in het verleden gehanteerde procedure uitvoerig besproken en is tot de bevinding gekomen dat opvraging van verscheidene documenten noodzakelijk blijft om zo goed mogelijk te kunnen nagaan of algemene journalistiek het hoofdberoep blijft van de aanvrager en hij/zij geen onverenigbare activiteiten uitoefent. De procedure heeft niets met schuld of onschuld te maken, nog minder met kafkaïaanse methoden. In het kb van 1991 staat

uitdrukkelijk dat het verzoek om erkenning moet vergezeld zijn van verantwoordingsstukken. Dat is toch wel iets meer dan een 'verklaring op eer', die volgens de briefschrijver zou moeten volstaan. Wie is hier de hypocriet? Op basis van een volledig dossier kan de commissie tot een besluit komen zonder de aanvrager te moeten oproepen. De overgrote meerderheid van de journalisten – loontrekkenden én zelfstandigen – heeft dat goed begrepen en dient dan ook een duidelijk en volledig dossier in.

Overigens moet worden beklemtoond dat niet alleen zelfstandigen worden gecontroleerd. De commissie hanteert dezelfde normen voor loontrekkenden. Juist wegens het verschillende statuut worden aan zelfstandigen en loontrekkenden wel andere documenten gevraagd. Er is evenwel geen sprake van bevoordeling noch van discriminatie.

We schreven reeds meermaals, hier in *De Journalist* en elders, dat de Erkenningscommissie er een eenzaak van maakt alle dossiers strikt vertrouwelijk te behandelen. Het komt dan ook hard aan te moeten lezen dat de commissie juridisch en deontologisch incorrect zou optreden. Dit is niet meer of minder dan een zware, haast eerrovende belediging. Om nog maar te zwijgen over de vele collega's die in de brief mee verdacht worden gemaakt. Laten we tot slot beklemtonen dat de wet van '63 en de Erkenningscommissie er zijn voor en niet tegen de journalisten. De wet mag dan al wel meer dan 40 jaar oud zijn, ze kan nog best worden toegepast in een modern medialandschap waarin de leden van de Erkenningscommissie trouwens dagelijks leven en werken.

PERSKAART OF DNA-STAAL

Een column van Mark Vlaeminck

Kranten zijn als tabak. Ze kunnen je gezondheid schaden. Het enige verschil met een pakje sigaretten is dat daarop tenminste vermeld staat dat je er dood kunt van gaan. Bij kranten moet je dat op eigen risico ondervinden. Ik weet waarover ik spreek. Ik heb het zelf meegemaakt. Een zomerochtend een paar weken geleden. Eén krant heb ik er al op zitten, ik schenk me nog een kop koffie in en begin mijn tweede krant te lezen. Dat had ik beter niet gedaan want net op het moment dat ik koffie wil doorslikken, lees ik, in een reportage over een ongelooflijk luxueus cruiseschip dat in Antwerpen aanmeerde, dat journalisten die dat drijvend hotel wilden bezoeken, hun identiteitskaart moesten inleveren voor ze aan boord mochten. En dat ze datzelfde document pas terugkregen bij het verlaten van de boot.

Toen ik dat las en herlas – want ik kon het eerst niet geloven – heb ik me zo hevig verslikt in mijn ochtendkoffie dat ik nog nauwelijks adem kreeg. In gedachten zag ik mijn eigen overlijdensbericht al staan in diezelfde krant, een paar dagen later.

De oorzaak van mijn lichamelijk onheil is dan ook onheilspellend groot. Laten we even koel nadenken.

Een chique rederij organiseert luxecruises voor begoede burgers die daar genoeg geld voor hebben, en kan wat *free publicity* best gebruiken. Dus wordt in elke stad waar de boot aanlegt de lokale pers geïnviteerd om eens de visu vast te stellen hoe ontiegelijk aangenaam het leven aan boord van zo'n schuit wel is. Kwestie van minder begoede lezers die dat in hun krant krijgen voorgeschoteld te laten kwijlen en de beter gefortuneerden te doen besluiten ook maar eens een keertje de jaarlijkse hotelkamer met zicht op zee te ruilen voor een kajuit met patrijspoort.

Journalisten komen daar graag op af. Want zij zien wat de meeste mensen nooit zullen zien en als zij daarover berichten scheppen zij dromen en dromen behoren tot het

(Foto Nick Hannes)

mooiste wat een mens kan meemaken.

Maar dat je dan je identiteitskaart moet inleveren, voor je als journalist je werk mag doen, sorry, dat gaat me te ver.

Als een persattaché van zo'n rederij dat durft te vragen, is het enige eervolle antwoord: "Mens, mij niet gezien, maak zelf reclame voor uw sloep." Organisatoren van zo'n attracties die identiteitskaarten van journalisten in pand nemen, beledigen de persmensen, en journalisten die daar op ingaan zijn medeverantwoordelijk voor de devaluatie van de perskaart.

Een identiteitskaart afgeven om een stukje te mogen schrijven over een cruiseschip? Allo krocket!

De enige keer in mijn leven dat ik mijn identiteitskaart heb moeten afgeven, was toen we met de klas het Studie Centrum voor Kernenergie in Mol bezochten. We waren toen een jaar of zestien, we vonden dat spannend en we

begrepen dat veiligheid daar belangrijk was.

Mijn werk bracht me later op plaatsen die veel belangrijker zijn dan een cruiseschip, plaatsen waar ook veiligheidsmaatregelen verantwoord zijn en waar het screenen van bezoekers best te begrijpen valt. Maar niemand heeft me ooit mijn identiteitskaart gevraagd als ik via de zij-ingang van de Brederodestraat op het koninklijk paleis in Brussel kwam. Niemand vroeg dat als ik in Mechelen kardinaal Danneels ging interviewen. Niemand vroeg dat als mijn werk me bij de president van Tanzania bracht, bij de koning van Saudi-Arabië of bij de keizer van Ethiopië.

Als journalisten hun identiteitskaart moeten afgeven om een cruiseschip langs de binnenkant te bekijken, waarom zouden we dan geen vingerafdrukken laten nemen als we een voetballer gaan interviewen uit Tweede Provinciaal? Of een DNA-staal afgeven als we een verslag maken van de gemeenteraad van Bommerskonte?

Onder embargo

Sinds eind juli moet *Het Belang van Limburg* het zonder redactiesecretaris **Raymond Tytgat** doen. Raymond overleed op 60-jarige leeftijd en was bijna veertig jaar lang de organisatorische spil van de krant.

En begin september moesten we ook afscheid nemen van **Rita Cambré** (61). Zij werkte na een dienst van twintig jaar bij *De Standaard* sinds 1989 voor *De (Financieel-Economische) Tijd*.

Op de valreep vernemen we dat zondag 17 september in Brussel persfotograaf **Ben Vandoorne** (77) is overleden. Ben richtte in de jaren '60 het persagentschap *Photo News Service* op en heeft jarenlang een grote invloed gehad op de persfotografie in België, niet alleen als fotograaf, maar ook als fervent beschermer van het auteursrecht. In 1979 liet hij zijn agentschap over aan zijn toenmalige medewerkers. Zodoende kon hij zich volledig inzetten voor de auteursrechtenvereniging Sofam, waarvan hij de medeoprichter en bezieler was.

Ook in uitgeverskringen viel een overlijden te betreuren, dat van **Mieke Verhelst**, reclameditrice van Roularta. Mieke, amper 48 geworden, werd door de *Knack*-redactie omschreven als "een van de strenge bewakers van de Chinese muur tussen de redacties en de commerciële diensten in het bedrijf".

ROB-tv heeft een nieuwe hoofdredacteur: **Kathleen Holsbeeks**.

De omkaderende **vzw ROB** kreeg intussen een nieuw bestuur, waarin enkele journalistieke oudgedienden: Monique Delvaux (ex-VRT), Geert Sciot (ex-*De Morgen*, nu woordvoerder SN Brussels Airlines) en Pieter Dewindt (voormalig hoofdredacteur ROB-tv).

Annemie Nijs (ex-VRT-tv) is niet langer woordvoerster van Vlaams minister-vice-president Fientje Moerman (VLD), ze staat nu de nieuwe voorzitter van het Vlaams Parlement, Marleen Vanderpoorten (VLD), bij.

Opmerkelijke interviews verschenen afgelopen zomer met **Luc Van Loon**, te beginnen in zijn eigen *Het Laatste Nieuws*. Van Loon deed daarin een boekje open over het dopinggebruik in het wielerveleton, dat ook 'in zijn tijd als wielerverslaggever', dertig jaar geleden, al vaststaande realiteit was.

Onder meer de monumenten **Eddy Merckx**, Freddy Maertens en Briek Schotte passeren de revue. Maar iedereen zweeg in die tijd. "Dertig jaar geleden was de zaak-Landis bijvoorbeeld nooit uitgelekt in de pers", aldus Luc.

De reden: "Er bestond in die tijd een soort niet uitgesproken druk vanwege de hoofdredacteurs en uitgevers om de wielersport niet af te breken." En: "Als journalist leefde je toen ook in het peleton, de afstand was veel kleiner dan nu."

Bij *Telefacts* op VTM neemt **Cathérine Moerkerke** de presentatie over van ouwe getrouwe Dany Verstraeten. **Lode Desmet** (ex-

Canvas, ex-BBC) wordt de nieuwe eindredacteur.

Telefacts wordt bovendien op een nieuwe leest geschoeid: minder scoops, minder spektakel, wel meer achtergrond, menselijke verhalen en langere interviews.

VTM-directeur Informatie **Eric Goens**: "We hebben de voorbije jaren onze eigen staart opgegeten. De reportages moesten telkens nog straffer zijn dan de uitzending ervoor. Maar ondertussen zijn alle honden met vijf poten wel gepasseerd."

Ook de **undercovertechniek** wordt voortaan minder uit de kast gehaald. Goens: "Soms gingen we te zeer voor de undercoverreportage op zich, en pas in tweede instantie voor het onderwerp."

Evenmin onbelangrijk natuurlijk: het marktaandeel van *Telefacts* slonk de afgelopen drie jaar van 35 procent naar 25 procent nu.

Ondertussen viert **Man bij hond** (elke weekdag op Eén) zijn tiende verjaardag.

Filip Rogiers in *De Morgen*: "Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat ik de afgelopen tien jaar vaak meer het geleerd over mens en samenleving door naar *Man bij hond* te kijken dan naar *Het Journaal* of *Terzake*."

Het belet niet dat bij de start van het nieuwe tv-seizoen Eén de koppositie blijkt te moeten lossen in het voordeel van **VTM**. Voor het eerst in jaren stijgt zelfs het aantal kijkers van het 7-uurjournaal op VTM weer geregeld boven dat van de VRT.

Wie het ook mooi kan zeggen (waarom kan die rubriek *Scheef bekeken* nooit wat langer uitvallen?), is **Ezra Eeman** van het *Het Nieuws* op VTM. Ezra, in *De Standaard* van 5 augustus: "Mijn loon is niet slecht, maar het is wel weinig. Het is een probleem van de hele sector. Ik ken geen journalisten die riant worden betaald."

Niettemin, vervolgt de VTM-journalist: "Maar ik voel me niet uitgebuit. Ik heb een job die ik graag doe, die weinig mensen kunnen uitoefenen, en ik heb veel vrije tijd." Dat laatste met dank - zonder enige twijfel - aan de **vierdagenwerkweek** bij VTM! Als het goed is, zegt *De Journalist* het ook!

Qua verdienen is opklimmen tot schermgezicht anders wel een optie. In Nederland lekte uit dat drie **NOS-presentatoren** meer verdienen van een gemiddelde minister, ofwel 158.000 euro bruto per jaar. De best betaalde presentator (Mart Smeets?, Philip Freriks?, Tom Egbers?) krijgt 369.000 euro bruto per jaar.

Het blijft wachten op het 'objectieve' dagblad dat **Vlaams Belang**-parlementslid Freddy Van Gaever cum suis aan het lanceren is. *Trends* berichtte als eerste over de zo te zien ver gevorderde plannen.

Van Gaever in *De Standaard*: "Iedereen moet het toch met me eens dat de huidige media een totaal gebrek aan objectiviteit aan de dag leggen."

BEURZEN VOOR JOURNALISTEN:

EEN ONDERDOMPELING IN TURKIJE, MAROKKO OF EEN EUROPESE STAD/REGIO MET GROTE MOSLIMAANWEZIGHEID

Het merendeel van de ongeveer 400.000 moslims in België is afkomstig uit Turkije of Marokko. Kennen wij die mensen? Ja: van het beeld dat de media ons leveren over deze migrantengemeenschappen en hun geloofsovertuiging.

Oproep 2006

Voor het derde opeenvolgende jaar geeft de Koning Boudewijnstichting aan Belgische journalisten een financiële ondersteuning om via een verblijf ter plekke artikels, reportages of uitzendingen te maken over Marokko en Turkije, als landen van oorsprong van belangrijke allochtone gemeenschappen in België.

Ze kunnen er van nabij kennismaken met een samenleving die op religieus, cultureel, sociaal en politiek vlak volop in beweging is.

Deze keer geeft de Stichting ook beurzen aan journalisten die naar Europese steden of regio's willen trekken met de bedoeling verslag uit te brengen over de wijze waarop men daar omgaat met moslims en de uitdagingen van de islam.

Deze oproep richt zich tot elke journalist die vast of los verbonden is aan een redactie (radio, tv, geschreven pers) en die de expliciete toestemming van zijn/haar redactie kan voorleggen.

Wat omvat de beurs ?

Een forfait van 1.250 euro voor één week, nadien aangevuld met 750 € per bijkomende week, met een maximum van 3.500 €. Dit bedrag is bedoeld om de verblijfskosten van één tot maximaal vier weken te betalen (logies, transport, vervoer, tolken, enz..). Voor cameraploegen kan dit bedrag eventueel verhoogd worden tot 5.000 €. Het verblijf van één tot maximum vier weken moet plaatsvinden tussen begin januari 2007 en eind juni 2007.

Voor meer informatie over de selectiecriteria en voor het inschrijvingsformulier kan u terecht op www.kbs-frb.be (rubriek Activiteitenlijst – Beurzen voor journalisten Marokko/Turkije; het inschrijvingsformulier kan hier worden gedownload).

of contacteer :

Peter Thesin • Koning Boudewijnstichting
Tel. : 02-549 02 56 - thesin.p@kbs-frb.be

De kandidaturen moeten binnen zijn vóór 10 november 2006.